Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII | CELOVEC, PETEK, 30. DECEMBER 1983 | ŠTEV. 52 (2155)

‚Preživeli bomo, če bomo hoteli‘

15. koroški kulturni dnevi - Odrska dejavnost, ekologija, mir

„Preživeli bomo, če bomo hoteli; še prej se moramo naučiti živeti, ker imam včasih vtis, da niti živeti ne znamo.“ Tako je eden od diskutantov poantiral svoj odgovor na vprašanje „Bomo preživeli?“, ki so ga pripravljalci koroških kulturnih dni postavili razpravljalcem za okroglo mizo. Ta diskusija v sredo zvečer je bila hkrati zaključna prireditev letošnjih 15. koroških kulturnih dni, ki jih organizirata Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza. V torek so se predavanja in diskusije osredotočala na vprašanje odrske dejavnosti med koroškimi Slovenci, v sredo pa sta dobili svoj prostor dve manjšinski temi: ekologija in vprašanja miru.

Vprašanje okrogle mize „Bomo preživeli?“ je vsak od sedmih diskutantov, ki so razpravljali pod taktirko dr. Reginalda Vospernika, seveda razumel v drugi razsežnosti. Dr. Pavel Apovnik je bolj poudaril koroško, manjšinsko stran, dr. Anton Bebler iz Ljubljane se je posvetil bolj vojaškim razsežnostim, medtem ko je slovenski kulturni minister dr. Matjaž Kmecl poudarjal predvsem ogroženost manjših družbenih enot in njihove možnosti za prihodnost. Dr. Tomaž Lukman, sociolog iz Konstanza je videl več strani in ravni problema, pisatelj Boris Pahor iz Trsta pa se je vpraševal o depozitu in drugih vprašanjih slovenske državnosti. Slovenski kulturni delavec Bojan Štih je vprašanje zasukal bolj kulturniško in bivanjsko, medtem ko se je znani psiholog dr. Anton Trstenjak poglobil bolj v odnos med človekom in naravo.

Razprava je bila živahna in mnogoplastna, vendar pa se zaradi splošnosti teme ni mogla razviti v globino. Šla je bolj v širino, saj je vsak diskutant bolj dodajal svoje vidike, kot se spopadal s sodiskutanti (o okrogli mizi bomo še poročali).

Že popoldne je kot prominenten predavatelj general Wilhelm Kuntner razglabljal o vojaški ogroženosti Evrope v osemdesetih letih. Skušal je prikazati razvoj popuščanja napetosti v svetu v zadnjih desetih letih, predvsem tudi še vlogo nevtralnih in neuvrščenih pri tem procesu, in tudi opredeliti dejavnike, ki so v zadnjih letih delovali destabilizacijsko in so torej povečevali napetosti od helsinške konference naprej. Njegov sklep je bil, da so sicer osemdeseta leta gotovo kritična leta, saj so vsem, ki so upali na popuščanje napetosti prinesli streznjenje in razočaranje, da pa z veliko verjetnostjo totalne vojne ne bo, vendar tudi totalni mir še dolgo ne bo možen.

Za njim pa je France Merkač razmišljal o koroškem in avstrijskem mirovnem gibanju, torej o tistem dejavniku v današnjem svetu, ki se boji totalne vojne in s svojim angažiranjem skuša prispevati k njenemu preprečevanju. Seveda je ob tem opozoril tudi na to, da mirovno gibanje razdvaja še dosti vprašanj politično ideološke narave, saj je tudi v njem čutiti razdvojenost na dva blokovska tabora.

Na kulturnih dneh se je predstavil Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju, ki letos slavi 60-letnico svojega obstoja. Zapel je tudi klubski zbor.

Vsem bralcem, naročnikom in sotrudnikom želimo srečno, zdravo in uspešno novo leto!

Slovenski VESTNIK
uredništvo in uprava

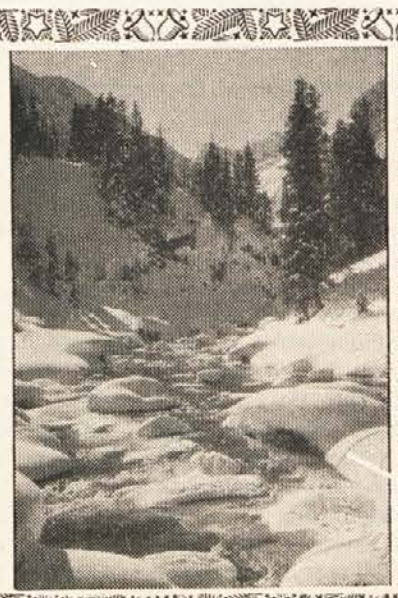

1984 se moramo še bolj posvetiti slovenskemu človeku

„Že skoraj 30 let se borimo za uresničitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in ni občutnih premikov v prid slovenski narodni skupnosti na Koroškem, tako da marsikaterega majhnega koraka za uresničitev dvojezičnosti na občinski ravni ljudje ne tolmačijo več kot uspeh in napredek, ker se jim zdi dejanska uveljavitev obeh jezikov samoumevna in tudi možna, če bi večinski narod hotel,“ je dejal predsednik ZSO Feliks Wieser na zadnji letošnji seji upravnega in nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij na Koroškem.

V svoji oceni narodnopolitičnega leta 1983 je dejal, da nas je zamenjava vlade prisilila v ponovno tolmačenje naših stališč in zahtev napram novim ministrom in uradnikom, tako da je v primerjavi z zadnjimi pozitivnimi izjavami bivšega kanclerja Kreiskega glede otroških vrtcev prišlo do nekakšnega zastoja. V zvezi z zakonom o narodnih skupinah so nam oblasti z zavračanjem slovenskih vlog zavirali enakopravnost, vedno spet pa spravljajo v pogovor sosvete, ki smo jih vedno zavračali in za katere v sedanji situaciji nimajo nobenega vzroka, da bi jih odobravali. Še vedno je v deželi mnogo prezirnja osnovnih potreb slovenske narodne skupnosti, ki ga trenutno občutimo predvsem na šolskem področju, čeprav v določenih krogih večinskega naroda raste potreba po uporabljanju slovenščine oz. po dvojezičnosti.

Ko je predsednik ZSO ocenjeval možnosti našega delovanja v prihodnjem letu, je navezoval na pozitivne dogodke minulega leta, ter omenil uspešno delovanje skupnega gospodarskega odbora koroških Slovencev, napredovanje pri naporih za ustanavljanje še drugih dvojezičnih otroških vrtcev, na napredke Slovenskega vestnika pri razširjanju kroga sodelavcev, predvsem pa je poudaril, da bo ob ponovni strnitvi sil naše organizacije v prihodnje treba uveljaviti bolj funkcionalno delovanje naših odborov v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

PREBERITE

na strani

2 Gospodarski izgledi za leto 1984

3 Drabosnjakovi komedijanti v Celovcu

4 Pogovor z umetnikom Jezovškom

7 Sarajevo pripravljen za olimpiado

8 Seje občinskih odborov na južnem Koroškem

8 SAK ima novega trenerja

NA PRAGU NOVEGA LETA:

Biti moramo prepričljivi tolmači svojih teženj

Ni vsakdanja resnica, če ugotovim, da bo slovenska narodna skupnost na Koroškem v prihodnjem letu soočena s problemi, ki so odločilnega pomena za svoj nadaljnji razvoj in obstoj. Naj le omenim svobodnjaški napad na dvojezično šolstvo, ki po svoji zasnovi tendira k znatni zožitvi dvojezičnega ozemlja, kjer imajo po zdajšnji ureditvi starši možnost, da prijavijo svoje otroke k slovenskemu pouku; predvsem pa stremi za delitvijo otrok po narodnosti, torej ghetto-šole.

Tudi kar se tiče uresničtve člena 7 državne pogodbe odnosno operativnega koledarja obeh osrednjih političnih organizacij koroških Slovencev, moramo ugotoviti, da večjih premikov nismo dosegli. Sicer je treba priznati, da se je marsikje (npr. pri ORF-u) izboljšala komunikacija z osrednjima organizacijama, za nas bistvenih rezultatov pa še nismo zabeležili.

Če torej stopamo v novo leto in ob tem govorimo o problemih „odločilnega pomena“, ki čakajo v letu 1984 na rešitev, potem se mi zdi potrebno, da prav v luči kritične in samokritične ocene razvoja naše narodne skupnosti v letu 1983 snujemo načrte za leto 1984.

Kljub temu, da je naša narodna skupnost v preteklem letu razvila na vseh področjih družbenega življenja pomembno dejavnost, od političnih razgovorov s predstavniki zvezne in deželne vlade, preko bogate kulturne ustvarjalnosti pa tja do prepotrebnih kadrovskih sprememb na gospodarskem področju kot bistvenem predpogoju za uveljavljanje novih prijemov in impulzov v gospodarstvu, bomo morali prav iz vidika svobodnjaškega napada na dvojezično šolstvo okrepti subjektivne organizacijske strukture in sposobnosti. Izhajati moramo iz dejstva, da bo o vprašanju šolstva odločala tudi udarna moč obeh osrednjih organizacij, da bo o tem odločala tudi naša sposobnost, s prepričljivimi argumenti in s temu ustreznimi in premišljenimi političnimi koraki ustvariti javno mnenje proti nazadnjaškim zamislim nekega Jörga Haiderja, ki na ta način misli loviti volilne glasove.

Udarna moč obeh osrednjih organizacij ne bo zavisela samo od demonstrativno- plakativne politike, temveč predvsem od tega, da bomo polagali pažnjo na vsebinsko osveščanje terenskih društev, odborov in aktivistov in preko teh obrazložili težnje koroških Slovencev ne samo koroškim Slovencem in slovensko govorečim, temveč tudi nemškogovorečim sodeželanom. Zahteva časa je, da tudi sami skušamo prebiti zidove ghetta, v katerega nas tlači koroško strukturalno nasilje. Kajti protimanjšinska atmosfera uspeva med drugim tudi zaradi tega, ker včasih prehitro akceptiramo ghetto, namesto da bi premišljali o tem, kako ga bomo prebili in nagovorili tudi tistega nemškogovorečega sodeželana, ki je razpoložen protimanjšinsko, ker ima pač take informacije, drugih (naših) pa ne. Predpogoj za tako hotenje pa je, da sami vemo, kaj hočemo, da sami znamo tolmačiti težnje in to ne samo nam samim.

Politični razvoj na Koroškem v letu 1983 je koroškim Slovencem dokazal predvsem tudi to, da naša pripravljenost za dialog z deželnimi politiki pri reševanju odprtih manjšinskih vprašanj ni naletela na tisti odmev, ki smo ga pričakovali. Nasprotno, koroška odločitev glede šolskega nadzornika, ponižujoči komentarji ob objavi rezultatov ljudskega štetja iz leta 1981 in ne nazadnje pred kratkim ponovno objavljena teza deželnega glavarja Wagnerja, da je manjšinsko vprašanje rešeno in da so koroški Slovenci celo privilegirani, zgovorno dokazujejo, da o enakopravnem dialogu na Koroškem ni moč govoriti.

Vemo, da statistični podatki o ljudskih štetjih niso uporabni. Pa tudi če bi nas bilo res samo nekaj čez 14.000, potem to lahko pomeni 14.000 aktivistov, 14.000 takih, ki znajo tolmačiti naše težnje v vsaki življenjski situaciji, 14.000 takih, katerih udarna moč bo prisilila v deželi odgovorne k resničnemu dialogu.

Ta izziv moramo sprejeti!

dr. Marjan Sturm

Vsi prisrčno vabljeni na

33. Slovenski ples

ki bo v soboto 7. januarja 1984 ob 20. uri v Domu sindikatov (bivši Delavski zbornici) v Celovcu, Bahnhofstraße 44

Za ples bodo irali:

- PLANINSKI SEKSTET iz Podjune
- narodno zabavni ansambel MODRINA iz Kranja in
- mladinski pop ansambel JADAGANI

Vstopnice po 60 šilingov v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, v pisarni Slovenske prosvetne zveze in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu ali pri večerni blagajni.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

GOSPODARSKE NAPOVEDI ZA 1984:

Izgledi niso razveseljivi

Jutri bomo obrnili zadnjo stran v koledarju za leto 1983 in pri vstopu v novo leto bomo po stari navadi vrgli pogled nazaj na minule mesece, obenem pa se zazrli v bodočnost, se vprašali, kaj nam bo le-ta prinesla. Razvoj, ki nas spremlja že nekaj časa in nam bo po vseh znakih sodeč ostal zvest tudi še naprej, je brez dvoma takšen, da ob njem ni dosti vzroka za vesela pričakovanja. Prav tako malo pa je tudi povoda za hvalisanja, kako „uspešno" smo prebrodili iztekajoče se leto.

Še pred meseci so strokovnjaki OECD, organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, v svojih napovedih za razvoj gospodarstva v prihodnjem obdobju slikali dokaj mračno podobo. Pri tem tudi niso izključevali možnosti, da bi se število brezposelnih v 24 državah članicah OECD (med nje sodijo predvsem zahodnoevropske industrijske države ter ZDA in Japonska) do srede leta 1985 povečalo na 35 milijonov ljudi. Najnovejše prognoze teh krogov se zdijo nekoliko ugodnejše: število brezposelnih naj bi se povečalo od 32,5 milijona v letu 1983 „samo" na 33 milijonov v letu 1985. Takšno spremembo v napovedih je menda narekovalo dejstvo, da je v ZDA brezposelnost že začela nazadovati in se naj bi od 12,9 milijona v letu 1982 baje zmanjšala na 10,25 milijona v letu 1985.

Za evropski del območja OECD takih obetov še ni, nasprotno: do srede leta 1985 bo v zahodnoevropskih državah brez zaposlitve že 20,25 milijona ljudi, to je okroglo štiri milijone več kot ob koncu leta 1982. To bi pomenilo, da bi bilo brez dela že 12 odstotkov vseh delojemalcev (1983 je ta odstotek znašal 10,5 %).

Avstrija je – sodeč po izjavah vodilnih politikov in po objavljenih statistikah – v tem razvoju še vedno izjema, čeprav tudi za našo državo že davno ne velja več, da bi bila „otok blaženih". Za leto 1984 napovedujejo avstrijski strokovnjaki, da si bo gospodarstvo spet rahlo opomoglo, vendar bo brezposelnost kljub temu še narasla in sicer na okroglo 150.000 v letnem povprečju. Toda o kakšnem širjenju blaginje tudi pri nas sploh ne more biti govora in so si izvedenci enotni v oceni, da zasebna potrošnja, ki je v letu 1983 močneje kot predvideno okrepila konjunkturo, v letu 1984 ne bo več mogla pozitivno vplivati na ta razvoj. Kajti vsled inflacije, ki jo napovedujejo v višini 5,3 %, se bodo realni dohodki občutno znižali, tako da bo zasebna potrošnja, ki je v letu 1983 še narasla za 3,5 %, nasprotno v letu 1984 nazadovala za 1,5 %.

V luči teh številk torej lahko ugotovimo, da je bil pravcati naval na trgovine pred zadnjimi prazniki, ko je prišlo marsikje do naravnost besnega pokupovanja vsega mogočega in nemogočega blaga, v določeni meri le še „zadnji naskok" – v zavesti, da z novim letom marsikaj ne bo več možno. In res bo tako. Novi val podražitev, ki smo ga deloma občutili že v zadnjih tednih, se bo v prihodnjih dneh nadaljeval in stopnjeval. Tukaj bo igralo pomembno vlogo zlasti povišanje prometnega davka ali davka na višjo vrednost, kar bo imelo za posledico „skok" najrazličnejših cen. Svoj prispevek k temu razvoju bo dalo tudi zvišanje raznih tarif pri železnici in pošti ter povišanje davka na motorna vozila, kar vse bo vplivalo na bodoče oblikovanje transportnih cen – tako pri prevozu oseb kot še posebno pri prevozu blaga, s tem pa bo prišlo do nadaljnjega podraževanja na vseh področjih. Podoben učinek bo imela nadaljnja podražitev bencina in drugih naftnih izdelkov, ki jo že spet napovedujejo, čeprav še prejšnje nismo „prebavili". Povišale se bodo tudi še razne pristojbine, socialne dajatve in druge obveznosti, novost na davčnem področju pa je poseben davek na obresti od hranilnih vlog, ki je že v zadnjih tednih povzročil rekordno porabo privarčevanega denarja, obenem pa občutno nazadovanje volje do varčevanja.

Za temi podatki in suhoparnimi številkami pa se skrivajo človeške usode. Nakazani razvoj v novem letu bo namreč bolj ali manj osebno prizadel vsakega posameznika, najbolj občutno brez dvoma tiste, ki so že doslej na lastni koži okusili, kaj pomeni tako imenovana „senčna stran življenja". Nje bo posebno močno prizadela vsaka najmanjša podražitev, vsako poslabšanje pri socilnih storitvah – kajti kdor je moral že doslej najmanj dvakrat obrniti vsak šiling, preden ga je izdal, tisti bo moral v bodoče še bolj preudariti, kako bo plačal stanarino, kurjavo, hrano, obleko in vse druge potrebščine.

Takih ljudi in družin pa je tudi v naši državi še dovolj, vse preveč; v luči takih usod pa mora poigravanje okoli raznih privilegijev nujno zveneti samo kot farsa.

Predsednik SZDL Slovenije Franc Šetinc spet izvoljen

Z obračunom minule dobe in s smernicami za bodoče delo se je prejšnji teden bavila programsko-volilna seja republiške konference SZDL Slovenije, na kateri so izvolili tudi nove organe te največje družbenopolitične organizacije. Za predsednika SZDL z dveletnim mandatom je bil ponovno izvoljen Franc Šetinc, za podpredsednika Jože Knez (ki je to funkcijo opravljal že doslej) in Božena Ostrovršnik, za sekretarja pa Geza Bačič, ki se je doslej kot sekretar medobčinskga sveta ZKS za Pomurje bavil predvsem tudi z vprašanji sožitja Slovencev in Madžarov na narodnostno mešanem območju v Sloveniji.

V uvodnem referatu je predsednik Šetinc ocenil delo SZDL v minulem obdobju in pri tem ugotovil, da v Sloveniji SZDL nikoli ni bila obremenjena z vlogo čistega propagandista in golega pojasnjevalca ukrepov državnih in drugih organov. Na vseh področjih družbenega dogajanja je opravljala svoje lastno delo in pri tem se je izpričevala tudi njena združevalna moč. Ko je govoril o bodočih nalogah, pa je naglasil, da bo treba v slehernem okolju uresničevati dolgoročni program gospodarske stabilizacije. Zato bodo v nadaljnjem razvoju množične in frontne SZDL imele izredno pomembno vlogo krajevne organizacije, od katerih aktivnosti in uspešnosti bo v marsičem odvisna učinkovitost celotne organizacije in delegatskega sistema.

Posebej je Šetinc omenil tudi skrb za položaj Slovencev v zamejstvu in poudaril: „Naša politika sodelovanja s slovenskimi narodnostnimi skupnostmi v sosednjih državah je trajna sestavina prizadevanj Jugoslavije za dobrososedske odnose. V ta okvir sodijo naša prizadevanja za graditev enotnega slovenskega kulturnega prostora kot tiste duhovne vrednote, ki združuje vse Slovence ne glede na državo, v kateri živijo, v celovitem narodnostnem razvoju."

Prav tako je Šetinc tudi napovedal, da se bo SZDL Slovenije še naprej zavzemala za izločitev maloobmejnega prometa iz uredbe o depozitu oz. za postopno nadomestitev pologa z ustreznejšimi ekonomskimi ukrepi — „čeprav zdaj predlagajo uvedbo depozita še za uradna potovanja, kar bi odnose na meji le še bolj zaostrilo".

Race spet predsednik SKGZ

Na nedavnem občnem zboru Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu (o katerem smo poročali tudi v našem listu - op. ur.) izvoljeni glavni odbor se je prejšnji teden sestal na svoji prvi seji. Najprej je iz svoje srede izvolil ožje vodstvo osrednje organizacije, to je izvršni odbor, kateremu ponovno predseduje dolgoletni predsednik SKGZ Boris Race; prav tako potrjeni v svojih funkcijah so bili tajnik Dušan Udovič ter predsednika teritorialnih odborov za Goriško in Videmsko pokrajino Mirko Primožič oz. Viljem Černo. Sicer pa je bil izvršni odbor močno pomlajen, saj je v njem kar tretjina novih članov.

Glavni poudarek seji je razumljivo dajala razprava o nalogah in pobudah slovenskih organizacij v zvezi z globalnim zaščitnim zakonom. O tej problematiki je poročal Boris Siega, ki je poudaril, da beležijo Slovenci v Italiji na vsedržavni ravni važne premike v zvezi s prizadevanji za globalno zaščito. Pri tem je opozoril predvsem na tozadevni vladni osnutek, kar kaže na določeno politično voljo, ki je do sedaj še niso opazili. Posebej pa je v tej zvezi poudaril potrebo strnjenosti Slovencev neglede na politično in ideološko prepričanje: „Akcijska enotnost je namreč sedaj prepotrebna za dosego ciljev, ki so skupni naši narodnostni skupnosti."

Pomen in potrebo take enotnosti je naglasil tudi predsednik Race, ki je zlasti orisal značaj in dosedanje akcije skupnega nastopanja v okviru enotne delegacije vseh slovenskih organizacij in tistih večinskih strank, ki združujejo tudi Slovence. V ostalem pa je bilo na seji SKGZ nedvoumno poudarjeno, da so se Slovenci v Italiji znašli sedaj v odločilnem trenutku ter bi bila nepopravljiva napaka, če bi stali ob strani in prepustili večinskemu narodu, da mimo njih odloča o njihovih vprašanjih. Zato se SKGZ zavzema za utrjevanje akcijske enotnosti, kajti globalna zaščita je in mora biti skupni interes celotne narodnostne skupnosti.

Nadaljnje olajšave
na meji med Avstrijo in Jugoslavijo

V začetku prihodnjega leta bosta Avstrija in Jugoslavija podpisali sporazum o planinskem turističnem prometu v obmejnem področju. Veljati bo začel sredi prihodnjega leta.

Tu gre za razširitev planinske in turistične dejavnosti na obmejnih območjih. Do sedaj je bila možnost prekoračenja mejnih gorskih predelov samo na območju Stola, Savinjskega sedla in Pece. Sedaj pa bo razširjeno to območje tudi na pogorje Jepe in Kamniških Alp ter hribovja na Štajerskem. Te ugodnosti seveda veljajo samo za avstrijske in jugoslovanske državljane, ki bodo lahko hodili po planinskih poteh vzdolž državne meje, jo prestopali na določenih mestih in tudi lahko obiskovali planinske domove in postojanke (menda je v ta sporazum vključena tudi slovenska planinska koča na Bleščeči) ter izletniške točke na obeh straneh meje.

Na visokogorskih področjih od Jepe do Pece bodo planinske poti odprte od 15. aprila do 15. novembra, na področju Štajerske pa od 1. marca do 30. novembra. Na Duhu (na Štajerskem) na Ostrem vrhu (Großwaltz) pa sploh vse leto ne bo omejitve (pozimi smučanje).

Posebno zanimiva tura (krožna pot) pa bo kot smo že omenili v Kamniških Alpah, kjer bo možno iz Bele pri Železni Kapli preko Savinjskega sedla (2001 m) obiskati prelepo Logarsko dolino in se preko Pavličevega sedla (1339 m) vrniti spet nazaj.

Zaradi teh obmejnih olajšav bodo Karavanke postale še bolj atraktivne, tako da bodo dejansko tvorile most prijateljstva dveh sosednjih dežel.

Tudi glede vsakoletnega tradicionalnega srečanja treh dežel na Peči je bilo urejeno tako, da bo tisti dan, ko je to srečanje, odprt 200-metrski pas na obeh straneh meje in tako olajšan pretok ljudi (več tisoč).

Prispevek Avstrije
za stabilizacijske napore Jugoslavije

Na Dunaju so prejšnji teden podpisali sporazum o finančnem posojilu v znesku 40 milijonov dolarjev, ki ga je konzorcij avstrijskih bank odobril Jugoslaviji za njene stabilizacijske napore. To posojilo Jugoslavija lahko uporabi po lastni presoji, medtem ko je že pred meseci dobila od Avstrije blagovno posojilo v vrednosti 60 milijonov dolarjev.

Avstrijsko posojilo v skupni višini 100 milijonov dolarjev sodi v okvir široke mednarodne akcije, tako imenovanega bernskega sporazuma, s katerim so razne države oziroma bančne ustanove zagotovile Jugoslaviji finančna sredstva za uresničitev njenih stabilizacijskih naporov.

Pliberk: Soglasno za novi proračun

Za 750.000 šilingov nižji bo pliberški občinski proračun za prihodnje leto, ki so ga vse tri frakcije sprejele v minulem tednu. Proračunski izdatki in dohodki so izravnani in obsegajo 40,783.500 šilingov. Od teh pa je že 38 milijonov vezanih s stalnimi izdatki občine za občinske nastavljence, z odplačevanjem obresti za posojila itd. Tako občinski svet more prosto razpolagati le z dvema milijonoma šilingov. Eden izmed vzrokov je znižanje dohodkov iz zemljiškega in obrtniškega davka. Izredni proračun pa bo obsegal 2,2 milijona šilingov.

Medtem ko je finančni referent dir. Valentin Vauti (SP) v svojem poročilu govoril o proračunu, ki upošteva življenjske interese občanov, kljub temu, da je treba bilo štediti, se je podžupan Oschmautz (VP) pritoževal nad visokimi davki. V svojem stališču do proračuna pa je odbornik Jože Partl (EL) nakazal, da proračun upošteva potrebe periferije, npr. tudi za Dob, kjer bodo zlagali zemljišča, za gradnjo cest v območju Komeljna in območja Borovja, seveda pa se misli tudi na izgradnjo poti v občinskih gozdovih. V zvezi s pliberškim sejmom na travniku je opozoril, da je zemljišča treba kupovati tedaj, ko so na prodaj (kar bi bilo treba upoštevati v izrednem proračunu). Partl pa je predlagal tudi izgradnjo pločnika v Nončo vas.

Zaradi zvišanja prometnega davka je občina postavljena tudi pred dejstvo, da poviša nekaj pristojbin. Pri vodni pristojbini bo zvišanje davka nosila občina sama, pri otroških vrtcih in pri pristojbini za odvažanje smeti pa bodo morali nositi zvišanje občani sami.

Tudi glede oskrbe s pitno vodo se bo v bodoče nekaj spremenilo. Kot je poročal pristojni referent Raimund Grilc (VP) bo občina kupila vrelec v Podkraju, kar potrjuje pravilnost ugotovitev odbornika Partla, ki je v zadnjem času večkrat poudarjal potrebo po razširitvi vodnih rezerv. Doslej je tu pa tam le obstojala nevarnost, da kdaj vode zmanjka, čeprav so v minulem letu ugotovili, da vode ni zmanjkalo, ker so z uvedbo vodovodnih ur občani le bolj varčno ravnali s pitno vodo.

JUGOSLAVIJA LETOS:

Odplačilo dolgov
TRI MILIJARDE DOLARJEV

Na nedavni seji SZDL Slovenije je bilo govora tudi o uspehih stabilizacijske politike. Tako se je letni plačilni primanjkljaj Jugoslavije, ki je leta 1979 znašal še 3,9 milijarde dolarjev, letos zmanjšal na 300 do 400 milijonov dolarjev, medtem ko za prihodnje leto računajo že s presežkom. Samo letos je Jugoslavija odplačala več kot tri milijarde dolarjev dolgov v tujini. Izvoz na konvertibilno območje se je v Jugoslaviji povečal za 15 in v Sloveniji za 14 odstotkov.

Dosti manj razveseljiv je obračun prizadevanj za omejitev rasti cen in s tem za zajezitev inflacije, kar je imelo za posledico, da je tudi realna vrednost osebnih dohodkov ponovno padla. Ravno pred koncem leta je zvezni izvršni svet SFRJ sklenil nove občutne podražitve za celo vrsto izdelkov široke potrošnje in surovin — od električne energije in pogonskih goriv preko železniškega prometa in cigaret do surovin in industrijskih izdelkov. Sočasno pa so bile zamrznjene vse nadaljnje podražitve, in sicer za pol leta.

Dnevno umre 40.000 otrok

Položaj otrok v svetu 1984 je naslov poročila, ki ga je podal generalni direktor organizacije Združenih narodov za pomoč otrokom (UNICEF) James P. Grant. V njem je opozoril na visoko umrljivost otrok zlasti v deželah tretjega sveta, vendar je menil, da bi jo lahko z relativno majhnimi denarnimi stroški močno zmanjšali.

Letos je vsak dan umrlo 40.000 otrok, je povedal Grant. Kljub tej pretresljivi bilanci pa je skušal vnesti v svoje poročilo tudi kanček upanja: znanstveni in socialni napredek namreč lahko rešita smrti polovico otrok, ki se rodijo zato, da bodo umrli.

Najpogostejši vzrok smrti majhnih otrok v tretjem svetu je danes izguba tekočine v organizmu kot posledica diareje. Z novimi terapijami pa lahko vsako leto rešijo življenje pet milijonov otrok. Potrebno je le zdravilo — to je žlička soli in osem žlic sladkorja; to lahko matere tudi same raztopijo doma v litru prekuhane vode. V številnih državah so sicer že začeli takšno zdravilo ORS industrijsko izdelovati, toda sedanja letna proizvodnja 80 milijonov zavitkov ne zadošča, ker bi jih potrebovali vsaj milijardo, če bi hoteli pomagati vsem otrokom, ki so potrebni pomoči.

Poročilo tudi navaja, kako nujno potrebna je kampanja za cepljenje proti najpogostejšim infekcijskim boleznim, kot so ošpice, tetanus, tuberkuloza, oslovski kašelj, davica in otroška paraliza, zaradi katerih umre vsako leto pet milijonov otrok. Čeprav stane cepljenje proti tem boleznim samo pet dolarjev, pa je to za mnoge nerazvite dežele prevelik izdatek. V večini nerazvitih dežel cepijo le 20 odstotkov otrok. Vendar so marsikje na žalost bolj kot denarni problemi vzrok slaba organizacija in neprosvetljenost staršev, kajti — naj zveni še tako neverjetno — več kot polovica podhranjenih otrok je iz družin, kjer je na voljo dovolj hrane.

Grant v svojem poročilu poziva države in vlade k podpori in pripravljenosti za uresničevanje nujnih ukrepov, ki bodo zmanjšali umrljivost otrok.

Drabosnjakovi komedijanti v Celovcu

Ko smo ob jubilejni prireditvi SPD „Drabosnjak" prvič videli Drabosnjakove komedijante, smo zapisali, da je to povsem nova pot kulturnega udejstvovanja. Nekaterim to ni bilo všeč, zato so tudi njihov nastop sprejeli z mešanimi občutki. Mnogo pa jih je bilo, ki so nastop kostanjških komedijantov sprejeli z navdušenjem, zlasti mladina.

Pred kratkim so se Drabosnjakovi komedijanti predstavili v Celovcu, kjer jim je nastop organiziralo Slovensko prosvetno društvo „Bisernica". Modra dvorana Doma glasbe sicer ni bila povsem zasedena, vendar so gostje znali ustvariti dobro razpoloženje. Čeprav so vsi igralci, kot je to povedal predsednik „Bisernice" dr. Jože Messner, amaterji-ljubitelji, ki poleg igranja še sami ustvarjajo svoje komične točke. Da pri tem gre za kritiko ustaljenih ali okostenelih človeških navad, je razumljivo. To je v naravi satire, vendar so Drabosnjakovi komedijanti ubrali povsem izvirno pot: svoj spored so kombinirali s pantomimo in besedno igro, ob tem pa še spretno uporabljajo masko klovna. Pretirano gestikuliranje in ponavljanje istih gesel ali stavkov je bilo na mestu, lahko rečemo podučno, vsekakor pa je sililo k razmišljanju. Vse to se je seveda dogajalo na šaljiv način, v zabavo gledalcev. V tem so Drabosnjakovi komedijanti povsem uspeli. Za njihov trud, ki so ga vložili v pripravo sporeda, jim gre vse priznanje — celi skupini in vsakemu posamezniku.

Krajevnim društvom toplo priporočamo, da Drabosnjakove komedijante povabijo v goste, saj s svojim sporedom lahko nastopijo v vsakem prostoru.

Predstavitev plošč in kaset v Pliberku

Tik pred božičnimi prazniki smo v Pliberku imeli zanimivo, lahko rečemo, edinstveno prireditev. To je bil pravi praznik slovenske pesmi. Naše domače SPD „Edinost" je namreč vabilo na predstavitev prve samostojne gramofonske plošče društvenega moškega pevskega zbora, ki ga vodi Valentin Hartman. Kot znano, plošča nosi naslov „Se že svita, bo den". Domači pevci so nam nekaj pesmi, ki so posnete na plošči tudi zapeli, številni obiskovalci, ki smo napolnili dvorano pri Schwarzlnu, smo za lepo petje naših pevcev bili zelo haležni.

Ploščo naših pevcev je predstavil dr. Janko Malle, ki je ob tej priložnosti še predstavil kaseti s posnetki pesmi Koroškega partizanskega pevskega zbora in pesmi nekdanjega mešanega pevskega zbora „France Pasterk-Lenart". Predstavil je tudi ploščo „Koroška — Slovenska izvirna ljudska pesem". Zanimiv je bil tudi tozadevni nastop Micke Kert in Zofke Šajternig ter Petra Stickra, ki so zapeli pesmi, ki so posnete na novi plošči. Janko Malle je kot zastopnik SPZ predstavil še knjižni dar te organizacije za leto 1984.

V Pliberk pa niso prišli le zastopniki SPZ, ampak tudi založb in predstavniki kulturnih organizacij iz sosednih Raven. Tako je spregovoril tudi Vilko Avsenik za založbo Helidon, ki je izdala omenjene plošče in kasete. Avsenik je skupno s predsednikom Hudlom moškemu pevskemu zboru SPD „Edinost" podaril 100 plošč z njihovimi pesmimi.

SEMINAR

Zveza kulturnih organizacij Slovenije prireja od 6. do 9. januarja 1984 v Cankarjevem domu v Ljubljani osrednji seminar za zborovodje otroških in mladinskih pevskih zborov. Na seminarju bodo predavali mednarodno priznani strokovnjaki mladinskega zborovskega petja.

Tozadevne prijave sprejema tajništvo SPZ, ki ima na voljo vse tozadevne informacije, ki jih dobite tudi po tel.: 0 42 22 / 32 5 94.

„PREPEVAJOČA, ZVENEČA KOROŠKA"

Nov album koroških pevskih zborov

Med številnimi knjigami, ki so izšle pri raznih založbah, je treba zabeležiti tudi knjigo „Singendes, klingendes, buntes Kärnten" — „Prepevajoča, zveneča Koroška". Gre za reprezentančen album s posnetki koroških pevskih zborov in godbenih ansamblov, ki ga je uredil Manfred Posch, slikovno gradivo pa je prispeval H. G. Trenkwalder. Urednik Posch je napisal tudi besedila, ki jih je izdelal na osnovi številnih razgovorov s pevovodji, predsedniki in funkcionarji. Treba je tudi naglasiti, da je to že druga tovrstna knjiga, ki je nastala po uspehu prve izdaje; kot kaže, bo verjetno prišlo še do tretjega albuma, s čimer bo naposled zajeta vsa vokalno glasbena dejavnost na Koroškem.

Ženski pevski zbor SPD „Radiše"

Že v prvi knjigi je urednik upošteval tudi nekatere slovenske zbore. Tokrat je v albumu „Prepevajoča, zveneča Koroška" predstavljenih deset slovenskih zborov. Hvalevredno je urednik Posch upošteval tudi našo kritiko o prvi knjigi — in zdaj skupine predstavil dvojezično v dodatku knjige. Vsi posnetki so v čudovitih barvnih reprodukcijah, (enoličnost ustvarja zgolj rjava barva, v katero se otevajo pevski zbori večinskega naroda.)

Cena albuma, ki obsega skupno 216 strani, znaša 440 šilingov, kot založnik pa nastopa „Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft" v Celovcu.

Nekaj o ideoloških posegih v našo kulturo

Razhajanje pogledov na kulturno delo med vojnim in povojnim obdobjem

(Izvlečki z brošure „Človek ne živi samo od kruha", izdala SPZ ob 75-letnici svojega obstoja)

Začetke aktivnega odločanja o lastni usodi je slovenska kultura na Koroškem našla po letu 1941 s svojo zaslombo v naših gozdovih, kjer se je bila bitka za življenje in smrt. Od tistega časa naprej je stopila naša kultura v novo dobo, v dobo, ki jo je narekoval nacistični čas in upor slovenskega naroda kot celote. Novemu duhovnemu položaju slovenskega naroda pred pragom narodnostne likvidacije so bili kos samo tisti, ki so se uprli zmaličeni moralni podobi slovenskega človeka in ki so si izbrali Prešernove, Levstikove in Cankarjeve vrednote slovenske kulturne dediščine za osnovo novega, svobodoljubnega življenja.

Tudi po vojni, po osvoboditvi ni moglo biti drugače: slovensko kulturno ustvarjanje je bilo živ odraz tedanjih upov in želja slovenskega ljudstva. Ker cilji narodne osvoboditve in enakopravnosti na Koroškem še niso bil doseženi, je nova slovenska kultura na Koroškem v polni meri podprla težnje, ki so se v našem ljudstvu porodili za časa osvobodilnega boja. Težnje po združitvi slovenskega naroda v lastni državni enoti so koroški Slovenci spoznali za svoje in so se tudi priznavali k njim.

Pretežni del koroških Slovencev je s povojnim kulturnim delom iskal novih duhovnih vrednot v nadaljnjem osvobajanju slovenskega človeka, ki se je po svoji zgodovinski nuji moralo usmeriti v svobodno pravico do samoodločbe, kar se narodne usode tiče. Splošna kulturna usmeritev se je oblikovala kot uporaba nekaterih narodno-politično zastavljenih načel, kot antiteza kulturnim razmeram v medvojnem obdobju, ne da bi mogla nemudoma izumiti nekaj popolnoma novega, ne da bi mogla nemudoma priti do vsestransko sprejemljivih rešitev in perspektiv.

Zato tudi ni problemov v tem, če so bile v povojnem času naše dvorane polne, pričevalci in dokumenti pa govorijo o tem, da je bila vsaka kulturna prireditev masovna manifestacija za priključitev. Ljudsko razpoloženje se je jasno nagnilo na stran OF in resignacija se je polastila naših ljudi šele tedaj, ko so tuji gospodarji mimo načel samoodločbe zmešetarili odločitev, da bodo koroški Slovenci še naprej vezani na avstrijski državni ustroj.

Kljub navidezni enotnosti, ki je v prvih povojnih letih tudi v organizacijskem smislu vladala v okviru OF, niso izostali poskusi predvojne ideološke desnice, da bi koroške Slovence zopet podredila „neoporečnim dogmam" klerikalizma in bojevitega antikomunizma. Močno oporo je ta stara konservativna ideologija našla pri zasedbenih silah, ki so se tudi s fizično silo postavljale prizadevanjem koroških Slovencev po robu. S svojo klavrno, omahljivo in celo osvobajajočim ciljem slovenskega naroda nasprotno idejno podobo pa je slovenska politična emigracija oplajala duhovno obzorje dela katoliško usmerjenih koroških Slovencev. Pri tem ni važno, ali so emigranti tudi sedeli v odborih poznejše Krščanske kulturne zveze (KKZ), neizpodbitno je dejstvo, da so na podeželju, kjer so delovali, razširjali verske kampanje v izrazito antikomunističnem duhu, kampanje, ki so tedanja kulturna prizadevanja koroških Slovencev ožigosale kot protiversko kulturo. Po logiki svojega idejnega poslanstva ta emigracija drugače tudi ravnati ni mogla: ker se je že med osvobodilnim bojem postavila na stran sovražnikov slovenskega naroda in je po osvoboditvi zgubila pravico do življenja v lastni domovini, se je v novem okolju kaj kmalu znašla, zbegala verska čustva koroškim Slovencem in jih skušala vključiti v kampanjo proti njihovim lastnim narodnim interesom. Podpora ordinariata in pa tedanje vatikanske politike, ki je podpihovala hladno vojno v svetu, je krog duhovnega sprenevedanja samo še izpolnila.

75 let Slovenske prosvetne zveze

Našim starejšim generacijam je še dobro zapisano v spominu, kakšne duhovne vzgoje so bili deležni v času, ko jim je krški ordinariat prepovedal branje Slovenskega vestnika in edine slovenske koroške kulturne revije „Svoboda". Spomin na ta čas je spomin na duhovno izseljevanje naše kulturne ustvarjalnosti. Zgovoren primer poznamo iz leta 1949 iz Hodiš. Po uspešni uprizoritvi Cankarjevega Kralja na Betajnovi, ki jo je izvedla hodiška igralska skupina, je cerkev začela kampanjo proti „komunistično infiltriranemu delu". Cerkvena oblast je prepovedala ponovitev igre v Hodišah, pritisk na posamezne igralce iz Hodiš pa se je tako stopnjeval, da glavni igralci niso mogli več nastopiti na gostovanju na Brnci. Zamenjati so jih morali gralci iz drugih krajev, ki jih je preskrbela SPZ. Najbolj močno pa je cerkvena oblast pritiskala na Foltija Paulitscha, tedanjega hodiškega mežnarja, organista in predsednika prosvetnega društva „Zvezda", ki je moral oddati predsedniško funkcijo (tozadevno arhivsko gradivo hrani SPZ).

Dr. Janko Malle

ROK ARIH

Pripovedi o odstranjujočih in odmirajočih vaseh

1

Za uvod: rad prebiram **lepo knjigo,** pa čeprav povedo raziskovanja, da ljudje menda dandanašnji manj bero, ker jih preganja čas in pa še vse drugo; tega ne mislim naštevati.

Včasih kar mimogrede prelistam in se morebiti ustavim le pri pesnikovem stihu, ob Andrejevem, pri zadnji pesmi v njegovih **Kapljah žgoče zavesti** (založba Drava 1982) in berem, kakor bi žebral: **„To je brezglava čreda / pozabljenih besed / trudnim dnem spomina se umika . . ."**

Drugič spet polistam po kakšnem pisateljevem dnevniku. In tako si zataknem v zame zanimivo stran še listek, ki sem si ga zatem prevedel najprej za lastno rabo, a mislim, da sodi prav tukaj zraven na začetek, delec zapisa Petra Handkeja namreč z dne 1. marca 1975 **(Das Gewicht der Welt:** Teža sveta, založba Residenz, 1977), ki se glasi: **„Ko sem se danes zvečer vrnil iz Avstrije in Nemčije, sem se počutil ob temnih Porte de la Muette na robu Bois de Boulogne nepričakovano kot nekdo, katerega bivanje poteka hkrati še kot neke vrste druga življenjska zgodba v malem rojstnem kraju na južnem Koroškem, čisto telesno pred očmi vaščanov in moje telo se je razpelo v tem hipu boleče in obenem skoraj tolažilno čez Evropo, kamor sem se zgubljal v dolžino in širino kakor ploskovna mera."**

Ob malce natančnejšem branju: Tudi temu je botrovala naključnost in to kljub zapiskom. Od jeseni na zimo sem prebiral knjige dveh mlajših karantanskih pisateljev in še roman iz prav tako alpskega obrobja, pisatelja iz Salzburga. Najprej tri romane gornjega Korošca Josefa Winklerja (r. 1953) **Menschenkind** (Človeški otrok), **Der Ackermann aus Kärnten** (Kmet iz Koroške) in **Muttersprache** (Materinščina; vse izšlo pri založbi Suhrkampf, 1979—1982), hkrati nedavno izšlo delo koroškega slovenskega pisatelja Florijana Lipuša (r. 1937) **Odstranitev moje vasi** (Die Beseitigung meines Dorfes; založba Drava in Založništvo tržaškega tiska, 1983) in naposled pred leti natisnjeni drugi roman **Schattenseite** (Senčna stran) Franza Innerhoferja — roj. 1944 (založba Residenz, 1975).

Ne glede na jezik je pripovedim sorodna regija, odkoder v nekem pomenu zajemajo pisatelji, saj gre za vaško in kmečko snov.

Na roman gornjega Korošca, ki piše v nemški materinščini, me je navedla predstavitev njegovega leposlovja v hamburškem tedniku Die Zeit (1983). Moje zanimanje je pobudil že sam naslov Muttersprache — njegovega tretjega romana, pa čeprav sem pri branju sprevidel, da mu pomeni le splošno prispodobo (metaforo) in da pisatelj z materinščino skuša zajeti predvsem govorico svojega kmečkega sveta in seveda tega vsebine. Hkrati mu je privedlo k branju in k nekaj zapiskom moje preučevanje Prežihovega leposlovja, saj je tudi ta temeljil v glavnem na kmečki snovi in vaškem okolju. Mladi avstrijski Korošec, nemške materinščine pa slika, uporablja v svoji življenjepisni pripovedi Prežihu podobne že „naturalistično" krepke barve in se ne straši ne besed in ustreznih podob.

Delo slovenskega koroškega pisatelja sem prebral prav tako iz prej omenjenih nagibov, pa še zaradi moje, Roka Ariha navezanosti na Koroško in moje nekdanje srečanje s snovjo, z glino iz katere gneteta tako prvi kakor drugi, iz gline starodavne karantanske zemlje in duševnosti njenih ljudi.

Pred mnogimi, mnogimi leti — eden mojih starih prijateljev bi hudomušno rekel, v času dinozaurov, sem tudi sam napisal nekaj storij, zajetih ali namišljenih po vzorcu, po eni izmed rožanskih podgrajskih vasi. Res da je doživel moj različek v zgodbi o Zalem dekletu: Miklovi Zali prav neljub sprejem, celo pravcato vaško in krajinsko „anatemo" z javnim oklicem — da „je treba odstraniti (ob Kosmačevem **Pomladnem dnevu**) še **Zibelko** kot „škodljivo čtivo" in da je ta storija „obsodbe vredna", kakor so to tistikrat pač govorili in tudi natisnili kar v dveh glasilih, v Našem tedniku — Kroniki in Veri in domu (1955). Pred mnogimi leti tedaj!

(Dalje prihodijič)

Kaj je umetnost Janka Jezovška?

Za tiste, ki so Janka Jezovška doživeli pri enem izmed njegovih nastopov, je odgovor na vprašanje, zastavljeno v naslovu jasen: Janko Jezovšek je umetnik posebne vrste, čigar stvaritve nastajajo v sodlovanju z ljudmi, zlasti z mladino in vsemi, ki jim je pri srcu glasba, gledališče in vse kar je povezano z delom animatorja. Kljub temu smo Janka Jezovška prosili, da nam sam obrazloži, kaj je glavni smisel njegovega umetniškega ustvarjanja.

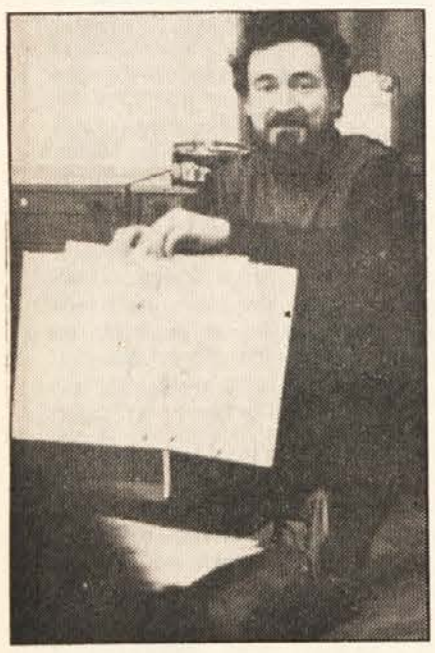

SV: Čeprav je glasba glavni nositelj vašega dela, menimo, da je „skrivnost" vaše aktivnosti v sodelovanju z ljudmi. Ali to ni zelo zahtevna naloga?

Jezovšek: Če človeka upoštevaš je to svet, ki je totalen. Zato je umetnik lahko diktator samo zase — ne drugim. To velja tudi za lgasbo, kjer lahko ločimo eno od drugega, vendar to spet ne drži povsem, ker je glasba svetovni jezik — ali pa tudi ne. Zame je glasba dihanje, ki pa ustvarja številne jezike in vsak skladatelj si svoj jezik ustvari sam. Zato menim, da glasba ni stvar okusa, ker je vprašanje kaj je okus? A to ni stvar glasbe, ki je človeku lahko všeč ali pa ne. Ustvarjati glasbo je konsekventno delo, je ustvarjanje jezika, katerega razumevanje je ljudi treba naučiti. To je moje delo, moja naloga, ki jo najlažje opravljam z otroci. Z njimi je najlažje ustvarjati kontakt, ker niso obremenjeni.

SV: Ste potemtakem tudi sam že v mladih letih krenili na svojo pot?

Jezovšek: Z dvanajsimi leti sem začel samostojno delovati — ustvarjati glasbo, pravzaprav že ob prvi uri ob klavirju. Tako nastaja tudi danes moja glasba ob stikih z občinstvom, ki dobi občutek, da je to glasbo samo skomponiralo. S tem ljudem vzbujam občutek za glasbo, kar privede do spontanega razgovora o glasbi, kar je predpogoj za nastajanje oz. uresničitev mojih ciljev.

SV: Kako so vas sprejeli pri nas na Koroškem?

Jezovšek: Povsod, kamor sem prišel je reakcija bila izvrstna. To je gotovo tudi potrdilo za pravilnost mojega programa odnosno načina dela. Ni mi težko v človeku zbuditi kreativnost, ki obsega od najpreprostejše do moderne glasbe. V hitrem času je človek, s katerim delam, sposoben razumeti tudi zahtevno klasično glasbo in celo sam razvijati kreativnost. Moje delo seveda ni samo predavanje ali usmerjanje, ampak iskanje novih poti, kako priti iz slonokoščenega stolpa umetnosti. Če sem prej povedal, da ima vsaka umetnost svoj jezik, svojo barvo, to velja tudi za glasbo. To pa je odvisno tudi od razpoloženja: isto besedo lahko izrečemo na več načinov, veselo, žalostno ali emocionalno. Torej je že jezik sam glasba. Če je poslušalec pripravljen sprejeti vzdušje posredovane glasbe, potem mu tudi ni treba predavati glasbene teorije.

SV: Kakšnih instrumentov se pri svojem delu poslužujete?

Jezovšik: Moj glavni instrument je pogovor. Seveda je ob tem treba imeti kakšen pripomoček, kakšno ropotuljo, kamen, kos lesa ali kaj drugega s čimer že lahko nastane cel orkester. Naša ušesa so sicer vajena na druge instrumente, zato pri svojih nastopih uporabljam tudi klavir. Če to potem povežem z drugimi predmei, potem nastane prava glasbena delavnica oz. „sodelavnica" — koncertna situacija, ki jo ne izpolnim sam, ampak skupno, v sodelovanju s publiko.

SV: Povedali ste nam, da delujete — z uspehom — po vseh večjih kulturnih centrih Zvezne republike Nemčije Avstrije, Švice in drugih deželah; ali se ob tem srečujete s kakšnim problemom?

Jezovšek: Edini problem je v tem, da smo Evropejci preveč vezani na lastno kulturno izročilo; s svojim delom skušam priti iz te vezanosti.

SV: Kako sami imenujete svoje delo?

Jezovšek: To je glasbeno gledališče — opera mobile. K temu seveda spada tudi komponiranje, uglasbitve raznih besedil, tudi za opero, v glavnem pa pišem skladbe za mladino.

SV: Ste z organizacijo vaših nastopov na Koroškem bili zadovoljni?

Jezovšek: Slovenska prosvetna zveza je vse odlično pripravila, s Koroške odhajam z najlepšimi vtisi in upam, da bom kmalu spet srečal odrasle in mladino ob Zili in Dravi.

ČESTITAMO

Župnik Štefan Messner iz Železne Kaple je pred dnevi obhajal 70. življenjski jubilej. Želimo mu zdravja in sreče.

Janez Wutte-Luc 65-letnik

Leta že podeljuje zvezni predsednik dr. Kirchschläger osebam, ki so doprinesle svoj delež za osvoboditev Avstrije izpod fašističnega jarma, posebna odličja — častni znak za osvoboditev Avstrije. To odlikovanje je prejelo že precej koroških Slovencev, ki so vsekakor mnogo doprinesli, da je Avstrija spet svobodna, saj so se z orožjem v roki borili, trpeli in umirali v kacetih in v izseljeništvu.

Tokrat so bili med dobitniki tega odlikovanja tudi štirje koroški Slovenci — Janez Wutte-Luc, Šeiber Pavel iz Sinče vasi, Štefan Šturm iz Mokrij in dr. Anton Wutte. Odlikovanje jim je predal ministerialni svetnik Ellers.

S tem aktom pa slučajno soupada tudi 65-letnica Janeza Wutte-Luca, dobitnika tega odlikovanja.

Naš jubilant je sredi političnega življenja naše narodne skupnosti, ki se bori za svoj narodni in socialni obstoj. Kot tak je predsednik Zveze koroških partizanov in tajnik Zveze slovenskih organizacij, kar ga seveda zelo zaposluje. Značilno zanj je, da gre tu za odločnega moža, ki nikoli ne ovinkari in čestokrat trdo in naravnost pove svoje mnenje. V najtežjem času zgodovine koroških Slovencev, v času nacizma, se je pridružil partizanom in se kot borec za svobodo med drugim boril na najbolj nevarnem področju severno od Drave, na Svinški planini, kjer je bilo partizanstvo izredno težavno. Po osvoboditvi je pomagal obnavljati po nacistih uničeno narodnopolitično življenje. Lovoriko priznanja pa si je zaslužil pri gradnji otroškega vrtca in kulturnega doma v Šentprimožu, kjer je bil glavni organizator in gonilna sila.

Neumornemu tovarišu Lucu ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z najboljšimi željami. Hkrati pa mu čestitamo tudi za podeljeno odličje. Prav tako veljajo čestitke tudi ostalim tovarišem, ki so prejeli odlikovanja.

Z najboljšimi željami v novo leto

Hitro mine leto in že zopet smo na pragu novega leta. Ob takšni priložnosti je navada, da naredimo bilanco, kako smo bili zadovoljni s potekom leta, kateremu smo ob njegovem začetku želeli, da bi bilo uspešno v prid naši narodni skupnosti in medsebojnemu razumevanju v naši deželi. Tudi tokrat so to bile spet samo pobožne želje, ki niso bile uslišane, kajti naš položaj je vse prej kot rožnat in poln skrbi za usodo našega naroda.

Še nikoli po drugi svetovni vojni nismo bili v tako razburljivem času kot smo trenutno, ko je nevarnost celo atomske vojne na vidiku. Novo postavljene rakete v Evropi so grozljiv signal za bodočnost, ki pomeni popolno uničenje našega planeta. Vsi si želimo miru in vendar je samo peščica ljudi, ki se igra z usodo človeštva in izpostavlja cel svet uničenju. Boj množic za mir mora končno zavreti nesmiselne samomorilne načrte patoloških pustolovcev. Kakor je svetovna situacija brezupna, tako je v manjšem merilu brezupna tudi situacija v okviru naše narodne skupnosti, ki bije težek boj za svoj narodni in socialni obstoj. Rezultat zadnjega ljudskega štetja v Avstriji je pokazal, da je število s slovenskim občevalnim jezikom nazadovalo kar za okrog 3000 oseb. Vzrokov za ta padec števila pa ni iskati v „asimilaciskem pritisku", tako koroški deželni glavar, marveč pri Slovencih samih, še posebej pa pri njihovih voditeljih, ki so menda preveč bojeviti. Takšen izgovor pa je vsekakor preplehek. Praksa pove, da drugod v podobnem primeru, ne udarijo po manjšini in po njenem vodstvu, marveč da se poglobijo v ta položaj in se prizadevajo razčistiti vzroke, da bi se našlo pozitivno rešitev iz takšne za večinski narod vsekakor neprijetne situacije.

Kljub žalostni situaciji na vseh področjih, pa ne smemo resignirati, kajti to bi pomenilo našo dokončno likvidacijo. Recept za izhod iz naše težke situacie je vztrajen boj in zaupanje v lastne sile in na delo v korist dobrin, ki smo si jih težko priborili. V upanju in želji za boljšo usodo naše narodnostne skupnosti imamo seveda v mislih veliko družino zbrano okrog našega glasila Slovenskega vestnika, ki ima važno nalogo posredovalca teženj in borbe slovenskega ljudstva na Koroškem. Da bi v tem baju naš list uspešno izpolnjeval to težko nalogo, je vsekakor potrebno, da ima čim več sotrudnikov in dopisnikov iz vseh naših dolin, ki bodo pomagali s svojimi prispevki sooblikovati in popestriti našo politično, kulturno in gospodarsko dejavnost.

Sedaj ob koncu leta imamo prijetno dolžnost, da se našim prizadevnim sodelavcem in dopisnikom iskreno zahvalimo za vso izkazano zvestobo in pomoč pri razširjanju našega lista med našim prebivalstvom. Seveda tudi tokrat povezujemo našo zahvalo in prošnjo, da tudi v novem letu ostanete zvesti našemu listu, da bo še bolj naš kot je bil do sedaj.

Kot viden znak tudi letos prilagamo stenski koledar, ki naj vas celo leto spremlja in povezuje z našim listom.

Uredništvo

Lovski pozdravi iz Železne Kaple

Po dolgem se spet oglašamo iz Železne Kaple. Kdor ne pozna tega kraja, naj izrabi prvo priliko in nas obišče. V hotelu bo dobro jedel in pil, s pohodi po lepih kapelških dolinah ali pa na Ojstri, Topici in Obirju bo nato izgubil marsikatero odvečno kalorijo.

Naš kraj slovi po bogatem lovu. Tu so doma veliki petelin, rušovec, tudi orel se pogosto prikaže lovcu, mnogo je srnjakov, jelenov in gamsov. Od časa do časa pa kakega našega lovca preseneti tudi divji prašič.

Sliko, ki sem jo napravil v pozni letošnji jeseni namerno nisem takoj objavil v Slovenskem vestniku, ker sem čakal na današnjo priliko. Prijatelj soborec iz narodnoosvobodilne borbe in lovski tovariš Johi Pasterk, pd. Bukovnik iz Rebrce me je ves srečen po uplenitvi kapitalnega divjega prašiča povabil: „Veš Peter, zdaj ga bova pa kozarec ruknila." Nalil mi je domačega žganja kot bi žejnemu dal vode. Na-Nadaljeval je s pripovedovanjem: „Ko je opuščeno Štokovo domačijo začel oblegati mrak, sem se spomnil na tiste težke čase, ki smo jih preživeli v partizanih. Točno pred devetintridesetimi leti sem bil visoko pod Obirjem pri Štoku v zasedi. Ta kraj je bil zatočišče partizanov. Hitlerjanci so prihajali sem le z močnimi, do zob oboroženimi patruljami, ki so štele vedno nad 100 mož. Še nisem do kraja zaključil premišljanje, ko zagledam iz visoke preže na snegu velikanskega prašiča. Od dolge seje in od mraza že ves trd, sem se hitro skoncentriral, pomeril in sprožil. Ščetinar je na mestu obležal."

Johi je imel ta dan še dovoljkrat priliko ponoviti svoje pripovedovanje, ker smo radovedneži obiskovali Bukovnikovo domačijo kar v trumah. Prvi so prišli zgodaj zjutraj, zadnji so odšli ob polnoči. Vsak, ki je ta dan prišel k Bukovniku, je malo dalj kot po navadi posedel pri mizi, obloženi z vsemi mogočimi dobrinami.

Lovci iz Železne Kaple Johiju k temu lovskemu uspehu iskreno čestitamo. To priliko pa bi izrabil, da vsem lovcem in bralcem Slovenskega vestnika želim zdravo in srečno novo leto 1984, lovcem pa ravne cevi in dober pogled.

inž. Peter Kuhar

Dobrla vas

Pred kratkim je znani koroški rodoljub Štefan Sienčnik iz Dobrle vasi čil in zdrav obhajal svoj 75. življenjski jubilej. Zanj je znano, da je v Podjuni ustvaril mogočno avtopodetje, ki mu ga ni para na spodnjem Koroškem, in ki ga sedaj vodi njegov sin Štefej. Čeprav je naš jubilant v pokoju, pa še pridno pomaga sinu v podjetju.

Štefan Sienčnik se je rodil pri Hojniku v Mokrijah in bi moral po očetovi smrti prevzeti kmetijo, vendar jo je odstopil svojemu bratu Andreju. Njega je mikala bol tehnična plat. S pridnim delom se je kmalu dokopal tako daleč, da si je kupil majhen tovornjak in začel z avtoprevozništvom. Iz tega malega skromnega podjetja se je v teku 50 let, tako dolgo namreč že obstoja Sienčnikovo avtoprevozniško podjetje, le-to razvilo v mogočno podjetje s številnimi avtobusi in tovornjaki, ki jih danes srečaš po vsej Evropi in celo na drugih kontinentih. Za vse to je bilo treba trdega dela, pri katerem mu je pridno pomagala žena Ljudmila. Svoje delo pa ni posvečal samo svojemu podjetju, marveč tudi dobrolski Posojilnici, ki jo je vodil kot predsednik. Jubilantu ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z željo, da bi bil čil in zdrav ter še naprej tako prizadeven v dobrobit naše narodne skupnosti, kot do sedaj.

PRIREDITVE

BOROVLJE

SILVESTROVANJE

v soboto 31. decembra 1983, ob 20. uri v Mestni hiši v Borovljah. Igra znani in priljubljeni ansambel „Planinski sekstet", kot gost poje Andrej Šifrer. Prireditelji: Slovenska prosvetna društva iz Borovelj, Slovenjega Plajberka, Šentjanža in Sele-Kota.

Prisrčno vabljeni!

PLIBERK

SILVESTROVANJE

v soboto 31. decembra 1983 ob 20. uri v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku. Igra ansambel Vlada Bukovca. Prireditelj: MePZ „Podjuna" Pliberk

NAUTIC-KLUB KOROTAN

- Navtično potovanje „OD POREČA DO ZADRA", v velikonočnem tednu od 14. do 21. aprila 1984. Prispevek bo znašal 2000 šil. Interesenti se lahko prijavijo z vplačilom prispevka na konto 3172 Posojilnice Celovec.
- Teoretični tečaj za internacionalno plovbeno dovoljenje „MORNAR-MOTORIST" (Internationales Küstenschiffpatent). Tečaj bo ob večernih urah v Celovcu, izpit pa bo 19. marca 1984. Prispevek za tečaj znaša 1000 šil. Interesenti se lahko prijavijo z vplačilom prispevka do 15. januarja 1984 na konto 3172 Posojilnice Celovec.

OBVESTILO

Občni zbor Slovenske prosvetne zveze bo v petek 13. januarja 1984 ob 19. uri v novem dijaškem domu, Celovec, Mikschallee.

GLOBASNICA

11. PODJUNSKI PLES

v soboto 14. januarja 1984, ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Za ples igra „Planinski sekstet". Nastopa mešani zbor „Peca" domačega društva. Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Globasnici

ŽELEZNA KAPLA

SILVESTROVANJE

- v soboto 31. decembra 1983 o hotelu Obir

NOVOLETNI PLES

- v nedeljo 1. januarja 1984 v hotelu Obir. Za ples igra ansambel „Čudežna polja" iz Maribora.

Prireritelj: Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli

DOM V TINJAH

Forum za politična vprašanja:

Federalistična unija evropskih narodnosti — slaba vest evropskih držav?

v torek 3. januarja 1984 ob 19.30 uri Predava: ravnatelj dr. Reginald Vospernik, predsednik FUENS-a
Soprireditelj: Klub slovenskih odbornikov

ŠMIHEL

Premiera lutkovne igre
ZVEZDICA ZASPANKA

v petek 6. januarja 1984, ob 14.30 uri v farni dvorani v Šmihelu.
Prireditelj: KKZ, KDZ in KPD v Šmihelu

OBVEŠČAMO

Knjigarna „Naša knjiga" v Celovcu bo v času od 2. do 7. januarja 1984 zaradi inventure zaprta.

Vsem odjemalcem želimo uspešno leto 1984!

Menjava denarja

Stanje v četrtek 29. decembra 1983

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.13 šil.
Za 100 lir plačate	1.22 šil.
Za 100 mark dobite	696.00 šil.
Za 100 mark plačate	712.30 šil.

15. Koroški kulturni dnevi

Poroča Peter Wieser

Kako naprej z odrsko dejavnostjo?

Težiščna tema letošnjih kulturnih dni - Drugi dan: ekologija ter vprašanja miru

Koroški kulturni dnevi bolj in bolj prehajajo na problematiziranje sodobnih problemov. Če so v začetnih letih večjo pozornost posvečali obdelovanju preteklosti, zgodovine, se danes na kulturnih dneh srečavamo s konkretnimi razpotji našega manjšinskega počenjanja, pa tudi z dogajanjem, ki prebija manjšinski okvir. Da se to ne dogaja vedno načrtno, temveč se rojeva tudi iz zadrege, je seveda druga plat medalje.

Prav je, da se je pripravljalni odbor letos odločil za prerešetanje odrske dejavnosti med koroškimi Slovenci, saj smo je že nekaj časa bolj mačehovsko obravnavali. Sicer bi po prvotnem konceptu v središču razpravljanja morali biti tudi literatura in pevska dejavnost, vendar so tudi štirje težiščni referati prvega dne opravili svojo funkcijo. Brez dvoma sta najbolj prostodušna bila domača, koroška referata Helene Verdelove in Joschija Hannaka, tako da sta malo prevetrila zaspane možgane.

Helena Verdel je podobno kot v Koroškem koledarju 1984 prerešetala *vsebinske vidike naših odrskih predstav* in prišla do zaključka, da je repertoar naših amaterskih podeželskih odrov prenasičen z zastarelimi igrami, ki poveličujejo vaško idilo in še posebej dajejo osmešujočo podobo ženske. Navedla je tudi nekaj vzrokov takega statičnega stanja: na Koroškem ni dovolj zanimivih tekstov, težko jih je dobiti, sploh kake sodobne in kritične, zastareli obraz naše kulturne dejavnosti je tudi odraz naše politične zmedenosti, pa še konkurenca med obema kulturnima organizacijama zaustavlja razvoj.

Jasno je, da je s temi svojimi izvajanji, ki niso bila nič kaj uglajena in kar precej ostra, izzvala nasprotovanje, vendar jo je — predvsem mlado — občinstvo nagradilo z aplavzom.

Joschi Hannak, igralec na celovškem mestnem gledališču in iniciativen otroški gledališčnik, se je teme lotil s svoje strani in zakoličil *pomen ljudske igre v današnji družbeni situaciji.* Pomembna je predvsem njegova teza, da lahko ima amatersko gledališče za posameznika večji pomen kot poklicni odri, predvsem če umetnost, se tem tudi gledališče, razumemo kot artikulacijo stalnega spopadanja človeka s seboj in svojim okoljem.

Razprava po obeh referatih je bila dokaj živahna, deloma so diskutanti nasprotovali mnenju Verdelove, da dramski teksti iz Slovenije niso ustrezni za našo družbeno situacijo, deloma so referentko dopolnjevali z drugimi vidiki, npr. s tem, da omejevanje na igre z „vaško idilo" pogojuje tudi jezikovni horizont igralcev in gledalcev, ki drugih govornih situacij pač jezikovno ne obvladajo. Tako pripada igranju, predvsem pa delu na igri, tudi funkcija jezikovnega izobraževanja. Ugovor proti „vaški idili" je seveda bil tudi ta, da taka tematika za današnjo mladino ni več dovolj atraktivna, sicer bi otroci, ki so včasih igrali, ostali aktivni tudi še kot mladinci.

O *poteh in stranpoteh gledališkega ljubiteljstva* je v torek govoril *Marjan Belina,* tajnik ZKO Slovenije, ki je poudaril pomembno mesto amaterizma ali bolje ljubiteljstva v slovenskem kulturnem ustvarjanju, medtem ko je *Marko Slodnjak* skušal odgovoriti na vprašanje, *kaj pomeni gledališče za slovensko kulturo.*

Sreda je bila posvečena drugačni problematiki, ki ni vpeta v manjšinske okvire: dopoldne ekologija, popoldne pa vprašanje vojne in miru.

Avguštin Lah je tu najprej z diapozitivnim predavanjem obšel celotni spekter *sodobnih ekoloških problemov,* medtem ko je koroški deželni sekretar za okolje skušal prikazati dejavnosti koroške dežele na področju varstva okolja.

Obisk koroških kulturnih dni je bil kot vsa leta nazaj zelo različen. Nekateri referenti so predavali bolj redkemu občinstvu, predvsem ob dopoldnevih, medtem ko se je dvorana proti večeru vedno bolj polnila. Obe večerni prireditvi pa sta privabili obiskovalcev za prepolno dvorano, in to od vsepovsod, od Trsta in Kanalske doline preko Ljubljane in Maribora pa do posameznikov tudi iz drugih krajev. Pri koroškem delu obiskovalcev je bil še posebno razveseljiv velik delež mladine. Kljub temu pa bi se veljalo ob strukturi obiskovalcev le zamisliti.

„Kje smo Slovenci v mirovnem gibanju?"

Pripomniti hočem, da sta koroška in celovška mirovna iniciativa od začetka delovanja bili pripravljeni, da se poimenujeta tudi v slovenščini. Nositelji teh iniciativ se dobro zavedajo, da je treba ustvariti in graditi mir tudi v lastni deželi, torej tudi mir med obema narodoma. Ta pripravljenost za sporazumevanje med narodoma v deželi pa je ostala še nekako nedotaknjena. Saj do sedaj ni prišlo do kakega intenzivnejšega razpravljanja o tem, kako bi mirovno gibanje lahko dejansko vplivalo na reševanje narodnostnih vprašanj. Do tega pa tudi zaradi pičlega sodelovanja s strani slovenske narodne skupnosti ni prišlo. Kar direktno bom povedal tu na kulturnih dnevih, da mi je eden od najaktivnejših sodelavcev koroškega mirovnega gibanja izrazil svoje razočaranje nad neaktivnostjo Slovencev pri mirovnem gibanju. Morda je prava prilika, da se tudi v diskusiji povprašamo, zakaj je ravno pri tem vprašanju odsotnost slovenskih Koroščev in Korošic tako očitna. Saj menda ne bo izhajalo iz tako imenovane zaplankanosti pod geslom: „to ni več manjšinska zadeva"?

(France Merkač v svojem predavanju o koroškem in avstrijskem mirovnem gibanju)

Razstava z izzivalno svežino

Avtostilizacije ni mogoče spregledati. Razstava letošnjih kulturnih dni

že ni več bila razstava v klasičnem smislu, bila je že prava inscenacija. Vsekakor nov pristop v morju običajnih ritualov.

Ne samo, da sta Rudi Benetik, ki vztraja pri akcentu na drugem e, in Valentin Polanšek ml., ki si je nadel vzdevek Aton, razmestila svoje objekte v večnamenskem prostoru Slomškovega doma po stenah in po tleh, pod mizami in na prevrnjenih mizah pa še kje. Tudi sicer je videz, da hočeta izzivati: s svojimi slikami in objekti, z njihovo prezentacijo, pa tudi z dejstvom, da je prvi v ekstravadantni embalaži bil prisoten, medtem ko drugega ni bilo, da prvi svojih stvaritev sploh noče prodati, jih vse obdržati zase, drugi pa zanje zahteva večmestne vsote. Njihovo ustvarjanje je vsaj za nas na Koroškem povsem novo. Kaže, da se začenjamo tudi mi vključevati v sodobne likovne tokove, da morda celo kje prednjačimo. Oba študenta likovne akademije v Ljubljani si kaže zapomniti. Gotovo bomo njuni imeni še večkrat srečavali.

„Gledališče ni prižnica za moraliziranje"

Jezikovno znanje igralcev in gledalcev je nepopolno. Pri odrskem delu je bridko občutiti pomanjkljivi pouk materinščine in premoč nemških medijev. Ni naključje, da je pripravljanje iger hkrati tudi tečaj za izpopolnjevanje materinega jezika. Zahteva se torej nekaj, kar je povsod drugod že več ali manj predpogoj za kulturno ustvarjanje — obvladanje jezika. Kljub temu pa težave z jezikom ne bi smele biti izgovor za katerokoli vsebino. Slovenščina ne more biti edini kriterij za naše razmišljanje. Nikjer ni zapisano, da se da učiti slovenščine samo ob vsebinsko slabih tekstih. Radi tudi zagovarjamo obstoječe na račun naroda. Narod — to je za nekatere samo skupina ljudi, ki si želi le smeha na račun predsodkov in neumnosti. Očitno je skrajni čas, da posodobimo Cankarjevo igro „Za narodov blagor" in jo igramo vsem tistim, ki brijejo norce iz tega naroda.

Helena Verdel

Že same kritike dokazujejo, da naše gledališče ne iritira, ne predre nobenih miselnih struktur, nihče ni užaljen ne presenečen ne prizadet, in da se je že zdavnaj odtujilo našim potrebam. Rešitve iz tega začaranega kroga, vsaj kar se tiče tekstov, ni težko najti. Dogovorili bi se lahko za minimalen skupen program, ki bi se ogibal mišljenju, da je gledališče prižnica za učiteljsko moraliziranje. Gledališče naj bi ne bil prostor za soljenje pameti avditoriju. Iz gledališkega repertoarja bi bilo treba najprej črtati dela, kot so Ubogi samci, Gospa Kordula, Počeni prstan, Micki je treba moža, Čudni snubci, Pričarani ženin, Svojeglavček in podobno. Bolj sistematsko bi se bilo treba truditi, da bi dobili v roke sodobne, predvsem pa kvalitetne tekste.

„Smeh je boljši kot dvignjeni kazalec"

Ne more biti naloga amaterskega gledališča, da kopira predstave in način igranja velikih odrov. Amater se na srečo ni naučil prikazovati drže, mnenja in čustva v smislu identifikacijskega teatra, če ne gre za njegove lastne zadeve, kvečjemu s kabaretističnimi sredstvi ali z epskim prikazom. Če bo to poskušal, mora predstava spodleteti, igra mora postati mučna ali pa smešna. Tudi ansamblu bo prej škodovalo, če si bo komade izbralo po uspehih drugje namesto da bi se vprašal, kakšno temo hočemo obravnavati mi, o čem si hočemo beliti glavo, kaj pa so naši problemi.

Joschi Hannak, član celovškega gledališča

(. . .)

Zabavni značaj igre ni samo dovoljen, temveč tudi zaželen. Smeh je vedno boljši prenosnik kot dvignjeni kazalec. Toda morali bi si prizadevati, da tudi v najzabavnejši igri resno postavljamo svoja vprašanja po resničnosti figur in situacij. Kliše je smrtni sovražnik vsakega živega gledališča. Razen tega naj bi skupine poskušale, da o problemih, ki zanimajo kar največ udeležencev, ustvari lastne igre ali da enostavno za svoje potrebe brez napačnega oziranja na avtorja, kolikor ta ni izrecno proti, prilagodi primerne predloge. To je praksa, ki so se je prej Plavt ali Shakespeare ali Nestroy veselo posluževali. Ne gre pa si prizadevati za perfektnost. Lesen tekst, ki je verodostojen, je vedno boljši in za amatersko gledališče bolj adekvaten kot gladka vnanjskost.

(. . .)

Najvažnejša funkcija amaterskega gledališča je po tej strani v tem, da se spopada z dejanskostjo, in po drugi strani v osebnih izkušnjah in razvijanju tistih, ki se odločijo za igro.

KSŠŠD ob svoji 60-letnici

Slovenski študentski klub na Dunaju je letos dopolnil šesto desetletje svojega obstoja. Tako ni nič presenetljivo, če je ta jubilej obeležil tudi na letošnjih kulturnih dneh. Večerna prireditev v torek je bila brez dvoma eno od težišč kulturnih dni. Člani Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju (KSŠŠD) so si povrhu za rojstni dan svojega kluba izbrali še obliko, ki je na praktičen način dopolnjevala osrednjo temo prvega dne kulturnih dni, odrsko dejavnost.

Prizor iz drame „Striptease"

Igralska skupina Kluba je pred prepolno dvorano uprizorila dramo „Striptaese" poljskega dramatika Slawomira Mrožka. Precej zahtevno groteskno komedijo o uboganju in osebni (zunanji in notranji) svobodi človeka v današnjem svetu so igralci še kar zmogli, čeprav se je le poznalo da se skušajo meriti s poklicnim gledališčem. Torej ne moremo reči, da bi se zavedali zahteve, ki sta jo postavila dva referenta na kulturnih dneh, da naj amaterski gledališčniki ne posnemajo poklicnih gledališč, ker se tako kopiranje kar prehitro prelevi v karikaturo. Vendar ni kaj reči, študenti so se potrudili, tako kar zadeva samo sceno kot tudi glede igralske postavitve. Lipej Ogris-Martič, Rudi Vouk in Sonja Kölich so občinstvo zabavali. Čeprav je tekst mestoma hudo zahteven in se je igralcem začel zapletati jezik.

Pred samo uprizoritvijo so študenti na mestoma duhovit, mestoma pa tudi precej improviziran način, z diapozitivi, govorjeno besedo in petjem predstavili svoje življenje in delo na Dunaju. V preddverju dvorane v Slomškovem domu pa so postavili razstavo „Diskriminacija žensk danes".

Nekaj nasvetov za vitko postavo

Še nikoli nismo vedeli toliko stvari o zdravi prehrani, kot jih vemo danes. Vendar zelo malo ljudem uspe, da svoja spoznanja uskladijo s prakso in spremenijo svoj način prehrane.

Redki vedo, koliko kalorij použijejo na dan in ali je to v skladu z energijo, ki jo vsak dan zahteva in porabi njihovo telo.

V živilski industriji so ugotovili, da predvsem debelejši ljudje podcenjujejo pomembnost zdrave prehrane. Ne glede na to, je žal zakonitost včasih res taka, da debeli ljudje ne jedo več kot tisti, ki imajo normalno težo. Toliko kalorij použijejo kot vitki, ki jih je narava obdarila, da lahko jedo kolikor hočejo, pa se ne zredijo.

Kajti na težo ne vpliva samo količina pojedene hrane, zelo pomemben je tudi način prehrane in pa redna prehava. Ljudem z odvečno težo ostane grenko spoznanje — jesti morajo precej manj kot drugi, ne samo, da bi shujšali, temveč tudi zato, da bi obdržali želeno težo.

Prej ali slej se morajo ozreti po lestvici kalorij. Če telo slabo in počasi prebavlja hrano, bi moral človek pojesti samo 2000 in ne 2400 kalorij na dan. Precej nižja je številka za tiste, ki bi radi shujšali.

Predvsem pa je dejstvo, da debeli ljudje ne jedo preveč, ampak tudi napačno.

Ponavadi so malenkosti krive, da se prekršimo v dieti in odidemo iz boja poraženi.

Poleg štetja kalorij vam zato svetujemo nekaj napotkov, ki so sicer zelo preprosti, a učinkoviti:

- *Preden greste v trgovino, si napišite na list vse, kar potrebujete. Kupite samo to, kar piše na listu.*
- *Nakupujte razmeroma siti, sicer boste privlekli domov enkrat več, kot potrebujete.*
- *Obroke, ki jih nameravate pojesti, porazdelite. Šest manjših porcij bolj koristi kot tri velike.*
- *Za vsak obrok si vzemite vsaj pol ure časa.*
- *Preden sedete za mizo, pripravite malico do konca. Vse, kar je ostalo, postavite nazaj v hladilnik in omaro.*
- *Pred obrokom popijte kozarec kisle vode, to napolni želodec in zmanjša apetit. Dobro vpliva tudi na prebavo.*
- *Na krožniku naj bo samo to, kar zahteva listek s kalorijami.*
- *Jejte vedno na istem mestu, tudi če pogrizete samo piškot.*
- *Jejte pozorno, sicer boste spregledali signale, ki pravijo, da je organizem sit.*
- *Po vsakem grižljaju odložite pribor, po vsakem požirku kozarec. To je dober nadzor za počasno prehrano, ki je pri hujšanju zelo pomembna.*
- *Vsak grižljaj razpolovite, preden ga nesete v usta.*
- *Zavestno jejte počasi, vse dobro prežvečite.*
- *Če vas lakota napade med obroki, poglejte na uro in počakajte najprej pet minut, preden kaj pojeste ali popijete. Naslednjič počakajte deset minut in nato petnajst.*
- *Kadar ste hudo lačni, si pripravite jedi, ki nimajo veliko kalorij, na primer korenje ali kumare.*
- *Ne dovolite, da bi na vseh koncih stanovanja prežale na vas dobrote.*
- *Če vas povabijo v goste, že prej premislite, koliko boste jedli. Pustite nekaj na krožniku ali v kozarcu, naj vas darežljivost gostiteljice ne premami.*
- *Napišite si urnik za ves dan. To je sicer predvsem v začetku odvečno in naporno, vendar točno pokaže, koliko pravzaprav pojeste in popijete.*
- *Če vam uspe, si nekaj malega privoščite. Za vsakih pet kilogramov si omislite nekaj novega.*

Seveda spada k uspešnemu hujšanju še obilo samodiscipline. Toda uspeh pomaga, da pozabimo vse majhne nevšečnosti.

Nasveti

Cvetje, ki ga nameravate podariti, lahko brez skrbi kupite že dan poprej. Ostalo bo sveže, če ga boste postavili v veliko posodo, polno mrzle vode in omotali z veliko zlastično vrečo.

●

Nagaja zamašek? Laže ga boste izvlekli, če boste vrat steklenice ovili z mokro vročo krpo.

●

Ostanke kruha le shranite in spravite v hladilnik. Mrzle boste veliko lažje nastrgali ali zdrobili v drobtine.

●

Čebulni zadah prežene iz ust nekaj listov zelenega peteršilja. Žvečite ga počasi.

●

Pri pripravi majoneze ne boste nikdar pogrešili, če boste zmešali en surov in en v trdo kuhan rumenjak. Dodajte jima še ščep sladkorja.

●

Vroča mast ne bo cvrčala in škropila, če ji boste dodali malo soli.

Sladkosnednost, nelepa čednost

Nekateri ljudje imajo srečo, da se lahko po mili volji sladkajo s pecivom, s čokolado ali z bonboni, pa se jim to pozna kvečjemu na zobeh. Zredijo se ne. Kdor pa ima že tako in tako težave s preveliko težo, se sladkarijam odreka. Zaveda se, kako kalorične so in kako pogubne za vitkost. Med debelimi ljudmi je razmeroma več sladkosnedežev kot med suhimi. Kako to? Je sladkosnednost prirojena ali pridobljena? Kako jo najlaže premagamo, kako se ji upremo?

Sladkosnednost je nelepa čednost, tako so nas učili že v otroških letih. Toda prav zato, ker so sladkarije prepovedane, tembolj mikajo. Kdor nima težav s težo, lahko v zrelih letih nadomesti vse, kar so mu starši in vzgojitelji branili jesti v mladosti. Kdor pa mora paziti na kilograme, občuti sladkosnednost kot breme, kot zasvojenost, ki se ji upira le z največjim naporom. Čim bolj se kdo odreka sladkarijam, tem bolj ga mikajo. Tudi vitki ljudje ne jedo vsega, kar jim diši, gotovo so že kdaj prebrali, da je sladkosnednost znamenje živčnosti in šibkega značaja.

Sladkarije so torej prepovedana sladkost, ki pa se ji vendar le težko odrekamo. Ob pogledu na bonbone in čokolado se oglasi slaba vest, pomislimo na pokvarjen želodec, gnile zobe in že tolikokrat omenjene odvečne kilograme. Kljub temu pa podležemo skušnjavi, nekateri redkeje, drugi pogosteje ali celo zelo pogosto. Sladkost v ustih mine, ostane slaba vest. Zakaj pravzaprav?

Nekateri ljudje zatrjujejo, da je sladkosnednost enaka vsaki drugi zasvojenosti. Človek ji podleže in se je nemara ne reši več. Stokrat na dan si lahko reče, da ne bo več nenehno grizljal, sesljal in lizal sladkih priboljškov, pa ga vendarle premagajo, da seže po njih. Poskušajo se upreti skušnjavi, ne kupijo ne piškotov, ne bonbonov, ne čokolade. Toda lakota po sladkem postane sčasoma prav boleča, sprehod mimo slaščičarne se konča v lokalu, ob polnem krožniku dobrot.

Zakaj pravzaprav obsojamo sladkosnednost, zakaj se zdi tako slaba lastnost? Veliko slišim o škodljivosti sladkorja, ki naj bi jemal organizmu prepotrebne vitamine, povzročal okvare na srcu in ožilju, zobno gnilobo in debelost. Pa je vse, kar verjamemo, tudi resnično?

Strokovnjaki odgovarjajo:

1. Sladkor ni nujno potrebna sestavina vsakodnevne prehrane, lahko ga nadomestimo z drugimi živili, ki vsebujejo ogljikove hidrate, na primer s kruhom, s testeninami in z rižem. Poleg škroba, ki je vir energije, vsebujejo ta živila tudi življenjsko pomembne vitamine in rudninske snovi, zaradi tega so bolj zdrava od sladkorja, ki je samo vir energije.

2. Človek naj ne bi zaužil na dan več sladkorja, kot znese deset odstotkov energije, ki jo sprejme in potrebuje za življenje in delo enega dne.

3. Večjo željo in potrebo po sladkem si lahko potešimo z uživanjem sladil, ki niso redilna. Na dan lahko zaužijemo do deset tablet umetnega sladila.

4. Rjavi, neprečiščeni sladkor ni nič bolj zdrav od običajnega belega sladkorja.

5. Če jemo lepljive sladkarije, je bolj verjetno, da nam bo zobe napadla gniloba.

Pravilno sestavljena, zdrava vsakodnevna prehrana lahko vsebuje tudi sladkor, vendar v zmernih količinah. Če jemo preveč sladkih jedi, dobimo preveč energije, ki je ne porabimo in ki se potem nabira na telesu v oblik odvečnih kilogramov.

Pri uživanju sladkarij velja torej ohraniti pravo mero. Kdor bi rad živel zdravo in po pameti, mora preračunati, kolikšna je njegova prava mera sladkarij. Mora uskladiti dovoljeno z zaželenim, pa bo vse v redu in prav. Sladkorja ne uživamo le v obliki bonbonov in čokolade, vsebujejo ga tudi razne pijače, pecivo in sadje. Če ga jemo preveč, nikakor ni dobro. Če ga jemo premalo, se v nas zdrami neustavljiva lakota po sladkem, in ker se ji običajno ne moremo upreti, je prav tako slabo, če se poskušamo sladkarijam povsem odpovedati, kot če se sladkamo čez mero.

Od kod lakota po sladkem? Psihologi iščejo vzroke za zasvojenost s sladkarijami v otroštvu. Starši tešijo otroka s sladkarijami, zato tudi odrasli ljudje sežejo po sladkem priboljšku, kadar so živčni, potrti, zdolgočaseni, žalostni, kadar jim primanjkuje ljubezni.

Neki psiholog svetuje:

Prava težava, s katero se ubadamo, ni sladkosnednost, ampak dvom, ko ne vemo, koliko sladkarij je še dobro uživati in kaj že meji na zasvojenost. Dokler nimamo težav s telesno težo, si lahko privoščimo zmerno mero sladkarij. Kdor meni, da lahko uživa sladkarije brez omejitve, čuti precej manjšo potrebo po sladkem kot tisti, ki misli, da so mu sladkarije prepovedana sladkost. Če pa poskušamo pregnati željo po sladkem, se ta veča in se slednjič razraste čez mero, ko smo ji še lahko kos.

■ Sladkarij ne moremo popolnoma črtati z jedilnika. S prvim dnem življenja spozna človek okus sladkega mleka, želja po sladkem je torej skoraj prirojena — ali privzgojena, kdo bi razločil ti tako bližnji možnosti razlage?

■ Želje po sladkarijah ne moremo uravnavati z razumom, zato smo pogosto nemočni in se zaman upiramo skominam po bonbonu, po koščku peciva.

■ Po statističnih podatkih so ženske bolj sladkosnedne od moških. Zakaj, tega psihologi še niso dognali.

■ Otroku je treba že zgodaj vcepiti pravilen odnos do sladkih jedi. S sladkarijami ga ne smemo tolažiti, ne smemo pa mu jih popolnoma prepovedati. Oboje preveč poudarja pomen sladkarij, spodbuja otroka in kasneje odraslega človeka k nezmernosti.

Kako se najuspešneje upremo lakoti po sladkem? Recept je primeren za odrasle sladkokosnedneže. Teden dni si zapisujemo vse, kar zaužijemo sladkega. Potem preverimo, ali ni količina prevelika. Če je, potem si postavimo meje. S seznama črtamo sladkarije, ki se jim laže odrečemo, ne poskusimo se odpovedati tistim, ki nam veliko pomenijo. Tako sklenemo nekak tih dogovor sami s seboj in s svojo sladkosnednostjo.

Tudi vitki ljudje se ne smejo sladkati čez mero, tudi zanje je priporočljivo in zdravo, da si določijo dovoljeno mero sladkarij. Tistim, ki so odvečne, naj se odrečejo, tistih, ki jim napravijo življenje prijetnejše in slajše, naj si privoščijo brez predsodkov, kajti sladkarije z dodatkom slabe vesti niso več sladkost, ampak prepovedana in hkrati nepremagljiva slabost.

Kranjske klobase-tako ali drugače

Potrebujemo: 6 kg svinjskega mesa od stegna ali pleč, 1 kg trde hrbtne slanine, 21 dag „salse" (mešanice soli, solitra in sladkorja), 1 glavico česna, ½ litra vode, 1 dag stolčenega popra.

Z dobro ohlajenega svinjskega mesa porežemo vso maščobo, žile in kite. Na deski zrežemo dve tretjini mesa z ostrim nožem na drobne kocke, preostalo tretjino zmeljemo na mesoreznici skozi ploščice z velikimi luknjicami. Z mesa odrezano maščobo nadomestimo s hrbtno slanino. Zrežemo jo na drobne kocke. Meso potresemo z mešanico „salse" in stolčenim poprom ter pokapamo s česnovo vodo. Česen stremo, zalijemo z vodo, pustimo nekaj ur. Sok ožememo skozi krpico na meso.

Vse sestavine za klobase gnetemo z rokami tako dolgo, da postane vse skupaj voljno in prožno. Napolnimo tanka, očiščena prašičja čreva. Pri polnjenju sproti iztiskamo zračne mehurčke in črevo večkrat prebodemo s tanko iglo. Klobase zašpilimo in pustimo en dan na hladnem, da se razsole. Nato jih obesimo na zrak, da se osuše. Šele osušene klobase obesimo v hladen dim. Prekajujemo jih dva dni. Kurimo samo čez dan, čez noč dimnico odpremo, da se ohladi in prezrači. Naslednji dan klobase prevesimo in spet zakurimo. Kurimo z zelo suhimi bukovimi drvmi in tudi s suho bukovo žagovino, ki daje obilo hladnega dima. Odlična so tudi suha drva jablanovega lesa, ki dajejo mesninam aromatičen vonj in zelo dober okus.

Pravilno prekajene klobase so na površini zlatorjave, znotraj pa enakomerno rdečkaste, suhe, vendar prožne. Prekajene klobase obesimo v zračno shrambo, da se dosuše. Lahko pa jih tudi vložimo v zaseko oziroma mast.

●

Potrebujemo: 5 kg svinjskega mesa, ½ kg hrbtne slanine, sol, poper, 1 žlico sladkorja, na vsak kg mesa za noževo konica solitra, 1 dl vina, česna po okusu.

Meso zmeljemo, dodamo na drobne kocke zrezano hrbtno slanino. Po okusu solimo in popramo. Dodamo sladkor, soliter, vino, strt česen (strt česen lahko namočimo v vino in sok odcedimo v meso) in strto kumino. Mesimo z rokami, da postane vlaknasto. Postavimo na hladno.

Naslednji dan spet premesimo in napolnimo tanka črева. Klobase zašpilimo ali pa zvijemo na pedenj dolge kose, ki jih odnesemo na hladno. Tam naj ostanejo en dan, nato jih prekadimo. Prekajene dosušimo na zraku.

POSKUSITE

PARADIŽNIKOVA JUHA

Napravi temnorumeno prežganje, ki si mu dodala malo sladkorja, zlij nanj kuhan ali surov pretlačen paradižnik in dobro mešaj. Nato zalij prežganje najprej z malo mrzle vode, da se lepo razpusti, potem še s kropom, v katerem se je pokuhal peteršilj in zelena. Če hočeš imeti bolj gosto juho, dodeni še kuhan in pasiran krompir. Na to juho zakuhaš lahko male žličnike ali tudi riž ali ječmenček, ki pa ga je treba najprej prepariti in izprati (zaradi okusa).

GOVEJA JUHA

Če hočeš imeti dobro, močno juho, pristavi meso v mrzli vodi in prideni: peteršilja, zelene, pol čebule, v luskah, rdečega in rumenega korenja, košček od zelja, nekaj zrn celega popra, ščepec lovorovega lista, ko je začela juha vreti. Zakipi naj burno, potem pa naj tiho vre, ker sicer postane gosta. Juha naj se kuha do tri ure. Potem jo precedi v drugo posodo, kjer se zakuha z rečmi, ki jih devamo v juho: z rezanci, zdrobom, cmoki, žličniki itd. Kadar devamo to v juho, mora dobro vreti.

RAGU JUHA

Na surovem maslu duši drob kuretine, krila in vrat. Posebej pripravi bledo prežganje, ki ga zaliješ z juho. Deni vanjo dušeno meso in drob. Če imaš karfijolo, prideni še to ali pest riža, sicer pa deni, preden jo daš na mizo, na kocke narezanega in opečenega belega kruha.

ZELIŠČNA JUHA

Šop zelišč: zelenega peteršilja, luštreka, malo mete, kislice, pehtrana, listi žajbeljna, malo rmana, vršiček janeža, majorana, pest špinače ali mladih kopriv, zelenje od redkvice in podobno; 10 dag surovega masla ali margarine, 5 dag moke, čebula, sol, četrt litra kisle smetane, zelen peteršilj in 1—2 jajci.

Iz masla in moke naredimo svetlo prežganje in mu dodamo prav na drobno nastrgano čebulo. Zalijemo, vložimo drobno zrezana zelišča in solimo. Ko 10 minut vre, primešamo smetano in sesekljan zelen peteršilj ter juho serviramo. Po želji razžvrkljamo v njej še eno ali dve jajci.

KMEČKA OMLETA

12 jajc, 12 žlic mleka, 12 dag prekajene slanine, 5 dag olja, 2 čebuli, zelen peteršilj ali drobnjak.

Na olju prepražimo sesekljano čebulo, ji dodamo na kocke zrezano slanino in z mlekom vred stepena osoljena jajca. Posujemo s sesekljanim zelenim peteršiljem ali drobnjakom in počakamo, da jajca zakrknejo. Pečemo večkrat v manjših količinah. Ponudimo na pogretih krožnikih. Poleg damo solato. Jed je primerna za večerje, za hitro pripravljen prigrizek in podobno.

ZAPEČENA CVETAČA

Velika cvetača, sol, 10 dag surovega masla, 5 dag moke, juha, 10 dag pamezana.

Ne premehko, v slani vodi kuhano cvetačo razdelimo na cvetove. Surovo maslo segrejemo in stresemo vanjo moko. Ko se napne, prilijemo juho in gladko razkuhamo. V jensko posodo vložimo cvetačo, polijemo z omako in potresemo s parmezanom. Postavimo v pečico, da po vrhu zarumeni.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 30. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.35 Letni športni pregled 1983 — 10.30 Die Deutschmeister — 12.15 Matere — 13.00 Uredništvo — 15.00 Winetou — 16.35 Za predšolske otroke — 17.00 Risanka — 17.05 Čebelica Maja — 17.30 Ana in siamski kralj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Derrick — 21.20 Sanjska ladja — 22.20 Šport — 22.40 Zabavna oddaja — 23.40 Poročila.

SOBOTA, 31. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Dežela za luno — 9.35 Sitatunga — 10.20 Popolnoma ponorel svet — 13.00 Uredništvo — 14.45 Vse pleše po moji piščalki — 16.05 Starbirdova največja poustolovščina — 17.30 Ana in siamski kralj — 18.00 Heinz Conrads in njegovi prijatelji praznujejo silvestra — 19.00 Ironimus 83 — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Nagovor kardinala Königa — 20.15 Arena senzacij — 22.30 Čarlijeva teta — 0.00 Ob prehodu iz starega v novo leto — 0.05 Dobri vojak Švejk.

NEDELJA, 1. 1.: 400 let jahalne umetnosti — 10.50 Ognjevita Izabela — 12.15 Novoletni koncert — 13.30 Ga-Pa: Smučarski skoki — 15.55 Žalostna rusalka — 17.20 Ana in siamski kralj — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Beseda k novemu letu — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Novoletni govor zveznega predsednika — 19.55 Šport — 20.15 Ladja norcev — 22.35 O umrljivosti človeka — 23.35 šport — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Zveneče strune — zvočne deske — 10.25 Dobri vojak švejk — 12.00 Magnifikat — 13.00 Uredništvo — 15.00 Abbot in Costello med pirati — 16.10 Cirkus na ledu — 16.40 Za predšolske otroke — 17.05 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.10 Cesar in slavček — 17.30 Ana in siamski kralj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fauna iberica — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.10 Čarovnik — 21.55 Šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 3. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Otroške sanje iz pločevine — 10.30 Vse pleše po moji piščalki — 11.45 Vestern od včeraj — 12.10 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 15.00 Cinderfella — 16.25 Upanje po notah — 16.35 Za predšolske otroke — 17.00 Oddaja z miško — 17.30 Ana in siamski kralj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Skrivnostno čudovito življenje — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Judež iz Tirolske — 21.50 Šampanjski morilec — 23.25 Poročila.

SREDA, 4. 1.: 15.00 Tom & Jerry — 15.20 Film — 16.40 Dežela in ljudje — 17.10 Rockline — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čsa v sliki — 20.15 Neznanec obračunava — 21.45 Šport — 23.00 Poročila.

ČETRTEK, 5. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Film — 10.40 Eno noč s Susanne — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 15.00 Detektiv z malimi napakami — 16.25 Upanje po notah — 16.35 Za predšolske otroke — 17.00 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.05 Kiwi — pustolovščina v Novi Zelandiji — 17.30 Ana in siamski kralj — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Velika plesna revija — 21.45 Festival — 22.15 Šport — 23.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 30. 12.: 12.55 Oberstdorf — Smučarski skoki — 15.00 Sto mojstrovin — 15.15 Koledarske zgodbe — 15.45 Najboljše iz glasbenega skednja — 17.15 Mešana stroka — 18.00 Domovina gozdov — 18.30 Kilavec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mozart — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Veliki molčavec — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 31. 12.: 14.50 Walt Disneyevi pasji zvezdniki — 15.40 Netopir (opereta) — 18.00 Domovina gozdov — 18.30 Tom & Jerry — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Nagovor kardinala Königa — 20.15 Deklica v juhi — 21.50 Nekdaj — 22.30 Trič trač — 0.30 Ples na silvestra.

NEDELJA, 1. 1.: 11.00 Novoletna matineja — 14.15 Sto mojstrovin — 14.30 Mozart — 16.00 Rad si povabim sanje — 17.10 Velika desetorica — 18.00 Domovina gozdov — 18.25 Srečalov — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Novoletni govor zveznega predsednika — 19.55 Josef Meinrad bere Albina Luciani-a — 20.15 Orfej v podzemlju — 23.15 Dinastija — Denverski klan — 0.00 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 1.: 15.00 Klub 2 — 17.00 Sto mojstrovin — 17.10 Rockline — 18.00 Domovina gozdov — 18.25 Srečolovec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mozart — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Banda kapetana Clegga — 23.40 Sto mojstrovin — 23.50 Poročila.

TOREK, 3. 1.: 15.30 Mozart — 17.00 Sto mojstrovin — 17.10 Rockline — 18.00 Domovina gozdov — 18.25 Srečolovec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vroče blago sving — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — nogometni turnir v hali — 22.25 Klub 2 in poročila.

SREDA, 4. 1.: 15.00 Tom & Jerry — 15.20 Film — 16.40 Dežela in ljudje — 17.10 Rockline — 18.00 Domovina gozdov — 18.25 Srečolovec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mozart — 21.40 Sto mojstrovin — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Polet strahu — 23.45 Poročila.

ČETRTEK, 5. 1.: 14.50 Walt Disneyeve najbolj prismojene zgodbe — 15.40 Mozart — 17.10 Rockline — 18.00 Domovina gozdov — 18.25 Srečalovec — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kako se ukrade en milijon? — 22.20 Poročila — 22.25 Preklet za večno — 0.20 Poročila.

Slovenski VESTNIK
Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42 20 86 sindok a.
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Dravc, Celovec - Borovlje

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 30. 12.: 14.10 Koroški obzornik — Zabavna glasba — Spominjamo se.

SOBOTA, 31. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 1. 1.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONDELJEK, 2. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Iz ljudstva za ljudstvo — 16.45 A. Kert: Koroška pesnica Milka Hartman (slovenska šolska oddaja za šolarje od 4. do 8. šolske stopnje).

TOREK, 3. 1.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob dravi — 14.10 Koroški obzornik — Mladina poje . . . (posnetki srečanja mladinskih zborov v Št. Primožu 6. 11. 83).

SREDA, 4. 1. 14.10 Koroški obzornik — Veseli val.

ČETRTEK, 5. 1.: 14.10 Koroški obzornik — V. Polanšek: Naša kultura.

LJUBLJANA

PETEK, 30. 12.: 17.10 Poročila — 17.15 Domači ansambli: Oglarji — 17.45 Modro poletje — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Zdaj, ko leto se obrača: ZBIS — Povodni mož, ZBIS — Škatlica z godbo — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Marco Polo, italijanska nadaljevanka — 21.20 Ne prezrite — 21.35 TV kviz — 22.40 Zrcalo tedna — 23.00 Dnevnik.

SOBOTA, 31. 12.: 8.00 Poročila — 8.05 ZBIS — 8.15 Ciciban, dober dan: Zrcalce — 8.30 Pedenjžep — 9.00 Mi smo smešna družina, otroška nanizanka — 9.30 Pesem giba — 9.55 Človek in zemlja — 10.00 Pred izbiro poklica: Poklici v steklarstvu — 10.40 Slovenski muzeji in galerije — 11.15 Poročila — 12.30 Otroški Silvester — spored vseh TV studiov — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Od Triglava do Gevgelije, glasbena oddaja — 21.00 Moped show — 21.30 Očaranje, glasbena oddaja — 22.35 Ho-ruk v novo leto — 0.05 Z Avseniki v novo leto — 0.35 Tommy's pop show extra — 1.35 Pozejdonove pustolovščine.

NEDELJA, 1. 1.: 8.00 Poročila — 8.05 Živ žav, otroška matineja — 9.05 Modro poletje — 9.45 Učna leta izumitelja Polža, slovenski film — 11.15 Fantje s Hill Streeta — 12.05 Poročila — 12.15 Dunaj: Novoletni koncert, prenos — 13.30/35 Garmisch: Svetovni pokal v smučarskih skokih, prenos — 15.30/40 Muppetki in mojstri — 16.25/35 Očaranje, glasbena oddaja — 17.25/35 Iz novoletnega sporeda TV Zagreb — 17.45 Poročila — 17.50 Srečno novo leto, madžarski film — 19.10 Risanka — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Šoferja, nadaljevanka — 20.55 Thommy's pop show — 21.55 Pozejdonova pustolovščina — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 2. 1.: 8.15 Poročila — 8.20 Živ žav, otroška matineja — 9.10 Mi smo smešna družina — 9.40 Izlet, mladinska predstava SNG Maribor — 10.35 Plemeniti Tom, angleško-poljski risani film — 12.00 Ho-ruk v novo leto — 13.25 Novoletna kolednica — 13.55 Folk parada, glasbena oddaja — 14.35 Rock ansambli — 14.50 XXI. olimpijske igre — Montreal, kanadski dok. film — 16.45 Poročila — 16.50 Delo za določen čas, jugoslovanski film — 18.15 Šport v letu 1983 — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Namišljeni bolnik, predstava Mestnega gledališča Ljubljana — 21.55 Glasbeni vrtiljak — Edith Piaf — 23.35 Poročila.

TOREK, 3. 1.: 8.40 Poročila — 8.45 Pedenjpedova urica — 9.45 O ptički, ki je ukradla zlato jabolko — 10.30 Mali veliki hokejist, češkoslovaški film — 11.55 Moped show — 12.20 Super hit leta, zabavno glasbena oddaja — 13.50 TV izbira športnike leta — 14.50 Vrag za petami, film — 16.30 Visok pritisk, zabavno glasbena oddaja — 17.00 Čas, ki živi: Partizansko Novo leto — 17.30 Grenka žetev, film — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Raskenovi, nadaljevanka — 21.00 Thommy's pop show — 22.00 Poročila.

SREDA, 4. 1.: 18.00 Poročila — 18.05 Ciciban, dober dan: Čarobna košara — 18.25 Pomurski obzornik — 18.40 Samostan piva, reportaža TV Titograd — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Ko pridejo kobilice, film — 22.15 Dnevnik.

ČETRTEK, 5. 1.: 17.40 Poročila — 17.45 Utonilo je sonce, otroška nadaljevanka — 18.25 Posavski obzornik — 18.40 Obramba in samozaščita — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.00 Diamanti na nebu, nanizanka — 21.50 Dnevnik.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 30. 12.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro juro, otroci — 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 8.45 Naši umetniki mladim poslušalcem — 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji — 13.50 Človek in zdravje — 15.15 Voščila — 18.00 Pojemo in godemo — 19.25 Obvestila in zabavna glasba — 20.00 Zakaj imamo radi? — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 0.05 Nočni program.

SOBOTA, 31. 12.: 4.30 Poročila — 6.20 Rekreacija — 9.05 Matinejski koncert — 11.35 Srečanja republik in pokrajin — 12.40 Voščila — 13.30 Voščila — 14.05 Kulturna panorama — 15.15 Vrtiljak — 16.00 Dogodki in odmevi — 16.30 Obvestila in zabavna glasba — 17.05 Otroški program — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Mladi mostovi — 20.00 Silvestrovo — 23.55 Novoletna čestitka.

NEDELJA, 1. 1.: 5.00 Poročila — 8.47 S pesmijo v novo leto — 9.05 Prizma optimizma — 11.05 Voščila — 13.10 Beseda o letu 1983 — 14.20 Humoreska tega tedna — 17.50 Radijska igra — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Zabavne pesmi z otroškim zborom osnovne šole J. B. Tito iz Domžal — 20.00 Evropa čestita s popevkami — 23.00 Poročila — 0.05 Nočni program, vmes poročila.

PONEDELJEK, 2. 1.: 5.00 Poročila — 8.05 Radio Radost — 10.05 Zunanjepolitični pregled 1983 — 12.10 Voščila — 14.05 Menaža iz maneže — 14.35 Z roko v roki v novo leto — 17.05 Srečanje z Josipom Vidmarjem — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansamblom bratov Avsenik — 20.00 Pop delavnica — 22.30 Novosti iz našega glasbenega arhiva — 0.05 Nočni program.

TOREK, 3. 1.: 5.00 Poročila — 8.38 Otroške šaljivke — 10.05 „Novoletni omnibus: sonce in sence z naših poti" — 12.10 Danes smo izbrali — 14.05 Potep po Londonu — 14.20 Novoletni koncert Mladinskega pevskega zbora RTV Ljubljana, vodi Matevž Fabijan — 17.05 Alfred de Vigny: „Fregata" — 19.45 Z ansamblom Zeleni val — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 21.05 Radijska igra — 0.05 Nočni program.

SREDA, 4. 1.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Pisan svet pravijic in zgodb — 11.35 S pesmijo po Jugoslaviji — 12.40 Ob izvirih ljudske glasbene kulture — 15.15 Voščila — 16.00 Dogodki in odmevi — 18.00 Naj narodi pojo — 19.45 Z ansamblom Ludvika Lesjaka — 20.00 Koncert za besedo — Čaša opojnosti — 22.30 Zimzelene melodije — 23.15 Za ljubitelje jazza — 0.05 Nočni program, glasba, vmes poročila.

ČETRTEK, 5. 1.: 4.30 Poročila — 6.20 Rekreacija — 8.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 12.00 Poročila — Na današnji dan — 14.05 Enajsta šola — 14.45 Jezikovni pogovori — 18.00 Z ansamblom Borisa Kovačiča — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Četrtkov večer — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 23.05 Literarni nokturno — 0.05 Nočni program, glasba, vmes poročila.

Avtocesta med Spittalom in Beljakom že v gradnji

7. decembra so začeli z gradnjo zadnjega večjega odseka Turske avtoceste med Spittalom in Beljakom. Takšen začetek gradnje je vedno dogodek posebne vrste, saj se ob takšnih priložnostih nabere mnogo ljudi, med njimi politična prominenca z deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem in koroškim referentom za gradnjo cest, namestnikom deželnega glavarja Štefanom Knaflom na čelu. Tega slovesnega akta z razstrelitvijo — 3000 m³ zemlje so pognali v zrak — se je udeležil tudi zvezni minister za gradnje Karl Sekanina.

Ta novi odsek Turske avtoceste med Spittalom in Beljakom bo dolg 26 km in bo imel 28 manjših mostov in dva predora. Stroški bodo znašali 3,2 milijarde šilingov. Avtocesta naj bi bila izgotovljena leta 1986. Takrat bo od skupne Turske avtoceste, katere dolžina znaša 182 kilometrov, prevoznih v obliki avtoceste 172 kilometrov; ostalih 10 kilometrov, tu gre za severno obvoznico Beljaka, pa bodo zgradili pozneje.

Zimska olimpiada 1984:

Sarajevo bo februarja glavno mesto sveta

„Za XIV. zimske olimpijske igre „Jugoslavija-Sarajevo 84' je vse nared," je že sredi oktobra v najuglednejšem hotelu Waldorf Astoria „raportiral" velmožem mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) Branko Mikulič, predsednik te, doslej največje športne prireditve na jugoslovanskih tleh. In je dodal: „Igre se lahko začnejo pri tej priči!" Ko je to potrdil tudi sam Juan Antonio Samaranch, predsednik MOK, so Sarajevčani poželi prvi „olimpijski" aplavz na odprti sceni. Koliko jih bodo med samimi igrami, od 7. do 19. februarja, ko bo njihova metropola središče domala vsega sveta?

O tem lahko za zdaj le ugibamo. Kakor tudi o možnostih Križaja, Strela, Franka, Zavadlavove, Dubravčičeve in drugih jugoslovanskih športnikov, ki so silni konkurenci tekmovalcev iz 27 držav navkljub napovedali juriš na prvo olimpijsko kolajno.

Za zdaj imamo v rokah dejstva, da športni objekti niso le povsem nared, temveč da so na lanskih predolimpijskih preizkušnjah imenitno prestali tudi svoj ognjni krst. Spomniti se velja, da so ob čudovitem skakalnem stadionu na Malem polju celo prekaljeni Finci priznavali, da česa tako lepega še niso videli, da je njihov Fallun zanesljivo izgubil sloves prvega tovrstnega objekta na svetu. Podobni komplimenti so tedaj veljali tudi stezi za bob in sankanje na Trebeviču, športni dvorani Zetra v središču Sarajeva pa so tako ali tako že prej podelili naziv „miss ZOI". Proge za alpsko smučanje na Jahorini (ženske) in Bjelašnici (moški) so na željo tekmovalcev in funkcionarjev FIS čez leto uredili tako, da zdaj ustrezajo tudi najzahtevnejšim okusom. Veliko polje in Igman sploh pa sta vsak hip pripravljena sprejeti tekače in biatlonce v svoje okrilje. Isto velja tudi za olimpijsko vas Mojmilo, kjer bodo med igrami stanovali športniki Avstralije, Avstrije, Belgije, Bolgarije, Čila, Danske, Nemške demokratične republike, Demokratične ljudske republike Koreje, Finske, Francije, Nizozemske, Italije, Islandije, Japonske, Kanade, Kitajske, Republike Koreje, Kostarike, Liechtensteina, Madžarske, Norveške, Nove Zelandije, Poljske, Sovjetske zveze, Španije, Švice, Švedske, Tajvana, Združenih držav Amerike, Zvezne republike Nemčije, morda pa še od drugod (zadnji rok za prijave je 29. januar 1984).

Tudi v mestu samem je olimpijski utrip že dolgo čutiti na vsakem koraku. Ob razširjenih cestah se šopirijo novi hoteli, gostilne in bari spreminjajo svojo podobo, prav tako delovne organizacije, šole, vrtci . . . Najmlajši prebivalci Sarajeva so ustanovili celo posebne „Vučkove brigade", ki urejajo trge, ulice in celo dvorišča. Skratka, ko bo predsednik predsedništva SFR Jugoslavije Mika Špiljak v sredo 8. februarja popoldne na prenovljenem stadionu Koševo tudi uradno odprl XIV. zimske olimpijske igre (hokejisti bodo začeli dan prej), se bo Sarajevo predstavilo dvema milijardama ljudi s štirih celin v povsem novi luči . . .

5.500 novinarjev za 2 milijardi ljudi

Olimpijskih iger si seveda ni mogoče zamisliti brez brezhibno delujočih služb, ki omogočajo novinarjem kar najhitrejši prenos sporočil bralcem, poslušalcem in gledalcem. Glavni del tega občutljivega živčevja na sarajevskih olimpijskih igrah bo osrednje tiskovno središče v Skenderiji. Kot kaže, ga bodo časnkarji z vseh koncev sveta dobesedno preplavili. „Da, časopisne hiše se za zimsko olimpiado še nikoli doslej niso tako zanimale kot prav za našo," pravi Ivica Mišič, direktor novinarskega centra. „Mednarodni olimpijski komite se je odločil, da bo igre lahko spremljalo 1.200 novinarjev časopisnih hiš, 170 fotoreporterjev, poleg tega pa še 300 zastopnikov največjih agencij. Že do zdaj pa je na naš naslov prispelo 200 dodatnih zahtev za akreditacijo . . ." In kako bo v takšni gneči teklo delo? „Minuto ali najkasneje dve po končanih tekmovanjih bodo novinarji že imeli v rokah rezultate z vsemi podrobnostmi; ‚bruhali' bodo iz 16 računalnikov, za katere bodo skrbeli strokovnjaki zagrebškega Srca, vseučiliščnega računalniškega centra," obljublja Ivica Mišič. „V glavni dvorani bo 400 miz s pisalnimi stroji v sedmih abecedah; novinarji bodo imeli na voljo 100 telefonskih celic, 50 teleprinterjev, 20 perforatorjev, 15 fotokopirnih strojev in večje število telefonov . . ."

Če bo torej vse teklo kot po maslu, boste lahko že v večernih izdajah vseh svetovnih dnevnikov prebrali, kaj se je določenega dne dogajalo v olimpijskih arenah.

Po trije televizijski programi hkrati

Najbrž pa vas še bolj zanima, kako boste lahko sarajevske olimpijske igre spremljali neposredno, prek radijskih in televizijskih sprejemnikov torej.

Na Alipaševem mostu, približno 5 km od središča Sarajeva oziroma 3 km od olimpijske vasi Mojmilo, raste mednarodni radiotelevizijski center. Hiša torej, ki bo zelo odločala o uspešnosti olimpijskih iger. Končana mora biti do 25. januarja. Vsi ljudje, ki jih bo moč najti tam tudi v času olimpiade, morajo biti tega dne na svojih delovnih mestih.

‚O zahtevnosti naloge priča že to, da bo v času iger v Sarajevu skoncentrirana vsa mobilna oprema vseh jugoslovanskih radiotelevizijskih centrov, na primer 20 reportažnih vozil z 92 kamerami, 26 magnetoskopov, 25 prenosnih kamer, zagotovljenih bo 550 komentatorskih mest, 70 reporterskih magnetofonov, 220 mikrofonov itd.," pravi Zoran Udovčič, direktor direkcije za pokrivanje olimpijskih iger. „V tem času bo v Sarajevu 2.100 radijskih in televizijskih delavcev iz vseh osmih jugoslovanskih radiotelevizijskih centrov, poleg njih pa še približno 1.600 njihovih kolegov iz 57 radijskih in televizijskih družb iz 24 držav. Sarajevsko olimpiado bo po zdajšnjih ocenah s posredovanjem radia in televizije spremljalo približno 2 milijardi gledalcev v Evropi, Severni in Južni Ameriki ter Aziji in Avstraliji. Samo članice Evrovizije bodo v Sarajevo poslale 520 produkcijskih delavcev. Intervizija več kot 120, ameriška ABC celo 750 itd. Na voljo bodo imeli 25 studiov za radijske postaje, 5 popolnih televizijskih studiov z vsemi spremljajočimi prostori in napravami, 3 režije za multilateralne programe, vrsto magnetoskopov, telekino, center zvez itd."

„Nič nas ne sme presenetiti"

V direkciji radiotelevizijskega spremljanja ZOI '84 imajo natančen program televizijskih prenosov in posnetkov že dolgo. Ve se, da bo, denimo v nedeljo 19. februarja jugoslovanska radiotelevizija od 10.30 do 12.55 (z vmesnim odmorom, seveda) prenašala moški slalom. Kaj pa če bo prav tisti dan v Babinem dolu odjuga, ali pa bo — kot se rado zgodi — Bjelašnico objel oblak megle? Za takšen primer bo vseh 2.100 radijskih in televizijskih delavcev iz osmih jugoslovanskih središč skupaj z drugimi olimpijskimi službami opravilo 1. februarja veliko vajo. Tisti dan bodo namreč pripravili, pa tudi simulirali delo določenega olimpijskega dne. Potem jim bodo povedali spremembo, ki se ji bodo morali z vso naglico prilagoditi. Pred kamero, še manj pa pred gledalci, pač ni mogoče ničesar skriti.

Kajti od 7. do 19. februarja bo njihovo mesto metropola domala vsega sveta . . .

(Po članku Damjana Križnika v „Delavcu")

Proračuni za prihodnje leto

Občinske seje na južnem Koroškem

BOROVLJE

Z drugim dodatnim proračunom za leto 1983 so se bavili na zadnji seji v boroveljskem občinskem svetu. Redni in izredni obračun za minevajoče leto bo skupno znašal 122,6 milijona šilingov.

Razprava je tekla tudi o kanalizaciji. Vse frakcije so se strinjale, da je kanalizacijo treba zgotoviti. Napovedali so, da se bo pristojbina za kanalizacijo znižala za 20—25 %, ker je občini uspelo dobiti nova sredstva iz vodno-gospodarskega fonda, in ji na ta način ne bo treba plačevati bankam toliko obresti. Verjetno je to tudi uspeh ljudske iniciative, ki se je med drugim borila tudi proti visokim stroškom.

Za prihodnje leto še ni proračuna, bil pa je predstavljen provizorični proračun za prvo četrtletje. Poleg tega je bil predstavljen proračun za izgradnjo občinskih cest (7,5 mil.), sprejet je bil sklep za prepoved parkiranja in ustavljanja v Auen- in Gartengasse, zvišali so najemnino za mestno hišo (+4 %) in za izposojanje knjig, uredilo se bo parkirišče pri soteski Čepa (1,5 mil.) sklenili pa so tudi nakup poslopja, v katerem bodo uredili puškarski muzej.

Od 1. februarja naprej bo v Borovljah začel delovati tudi 5. praktični zdravnik dr. Rudolf Pototschnig.

DOBRLA VAS

38 milijonov šilingov bo obsegal izravnani proračun za leto 1984, to je bil soglasen sklep občinskega odbora v Dobrli vasi. Težišče občinskega dela bo na izgradnji cest, za razna pospeševanja pa je predvidenih 1 milijon šil. (med drugim za šport 110.000, za društva 80.000, za stare občane 150.000).

Turizem je v minulem letu nazadoval za 8,1 %, čeprav se je zboljšal delež inozemcev. Napovedujejo, da se bo zadolženost občine v prihodnjem letu zmanjšala, znižala naj bi se od sedaj 1100 šil na občana na 836 šil.

ŠKOCIJAN

Na zadnji letošnji občinski seji je škocijanski občinski svet obravnaval proračun za prihodnje leto. Soglasno je bil sprejet proračun v višini 54 milijonov šilingov. Med drugim bo občina namenila 60.000 šil. za podporo dvojezičnega otroškega vrtca, podporo bodo dobila tudi kulturna društva.

O turističnem razvoju so povedali, da je bila občina Škocijan edina občina okraja, ki ji je v minulem letu uspelo povišati število prenočitev (+3,75 %). V zadnji izdaji občinskega lista Gospodarske liste „Naša občina" poudarja občinski odbornik Franc Konzilia, da je treba poleg velikih turističnih objektov podpirati tudi manjše penzione, predvsem glede infrastrukture.

DJEKŠE

Občina Dejkše spada med tiste občine, iz katerih se neprestano odseljuje prebivalstvo, zato potrebuje tudi stalne finančne podpore s strani dežele. Na zadnji občinski seji je bil soglasno sprejet dodatni proračun 1983 v višini 3,6 mil. šilingov, redni pa je bil v višini 6,6 mil. šilingov.

Tudi proračun za prihodnje leto je bil sprejet v višni 6,8 milijona šilingov. Izdatkov bo 6,8 mil., dohodkov pa le 4,2 mil. šilingov. Soglasno je bil sprejet tudi sklep o zvišanju pristojbin za odvažanje smeti (+4 %) in za vodo (+10 %).

GRABŠTANJ

Grabštanj je v srečnem položaju, da lahko celo oddaja pitno vodo. O tem se je že slišalo, ko so se letos v Pokrčah branili proti načrtovanem vodnem rezervoarju v njihovi občini. Vodo iz Grabštanja pa ne bodo dobivali samo v Pokrčah, temveč tudi v Žrelcu, Dolnji vasi in Podkrnosu, je na zadnji seji občinskega sveta v Grabštanju dejal župan Deutschmann, ter poročal, da bodo zajemali vodo kmalu tudi z vrelcev pod Škrbino.

VELIKOVEC

121 milijonov šilingov obsega proračun Velikovca za prihodnje leto, to je sklenil občinski svet z večinskimi glasovi SPÖ. FPÖ in ÖVP sta glasovali proti, ljudska stranka pa je svoje stališče utemeljevala, češ da je premalo sredstev za izgradnjo cest, za rejo živine in za zaščito okolja. Opozorila je tudi na visoko zadolženost Velikovca (162 mil. šil., oz. 14.935 šil. na občana).

Redni proračun je bil v primerjavi z letošnjim povišan za 15 miljonov šilingov, izredni pa predvideva med drugim tele projekte: gradnja cest (5 mil.), gradnja stanovanj (5,3 mil.), športni štadion (4,6 mil.), za izgradnjo gasilskih domov (1 mil.).

Zvišali so tudi pristojbine za odvažanje smeti (+6 %), in za vodo (+50 gr./m³), prav tako so povišali najemnino za stanovanja v Neue Burg.

BISTRICA V ROŽU

Soglasno je bil sprejet tudi proračun v Bistrici v Rožu. Slišati je bilo kritiko dejstva, da športno igrišče in naprava za vodno oskrbo še nista gotovljeni. Glede dvojezičnega vr v Bistrici je občinski odbornik Ant Feinig (EL) opozoril občinski sv „da naj predlog ne odlašajo pred go". Znano je, da v Bistrici zahtev starši dvojezičnost v otroškem vrt da pa občinski svet noče ukrepati, kler dežela oz. zvezna vlada ne bo ustvarili konkretnih zakonskih p lag..

BILČOVS

Fiančni obračun so napravili tud občini Bilčovs, kjer so imeli izravn no približno 9 milijonov dohodkov izdatkov. Župan Hanzi Ogris je o nil, da je bilo leto 1983 gospodars kar uspešno.

Sprejet je bil tudi provizorični p račun za prihodnje leto, dokončen sledil začetek leta. Na dnevnem re pa so bile tudi nekatere prenamen zemljišč. Občina praktično ni zad žena (26 šil. na občana).

Pisma bralcev

Bodimo ponosni na slovenščino

Tukaj v beljaški okolici k sreči ugotavljam, da drugi zelo spoštujejo našo slovensko materinščino. Hočem povedati samo primer nekega francoskega delavskega duhovnika, ki je menil: „Če zasujemo vrelec, se posuši reka. Potem nimamo več vode, ljudje so zato v nevarnosti." Tako tudi mi koroški Slovenci ne smemo dopustiti, da bi se izsušil naš dragoceni slovenski jezik, ker mora naše čudovito kulturno blago naprej obstajati. Naša slovenska kultura tukaj na Koroškem naj si vsak dan osvoji nove vrelce; ni nam treba samo olepšavati naše kulture, pokazati moramo tudi vsem Koroščem, da smo ponosni na našo materinščino.

Ožbalt Hafner
bolnišnica Beljak

Zaklenjena umetnost

Po četrturnem čakanju končno nekdo odpre tri zaklenjena vrata pred razstavnim prostorom. To je bila dejanska situacija 25. novembra t. l. v Auli slovenici. Zares velika predrznost! Še slabše pa se mi zdi to, da galerija s tem umira, umira čeprav obstaja.

Benetik
Študentsko naselje
Ljubljana

●

Moram na nekaj opozoriti

Bilo bi zelo krasno, če bi Aulo slovenico malenkostno spremenili. Samo toliko, da bi ljudje lahko samoumevno hodili noter in ven. Če bi se raztave tedensko menjale, saj se lahko razstavljajo tudi otroške slike, ali take od gimnazijcev, in še nešteto ljudi bi se kaj spomnilo. Boljše je navadno kričanje, kot pa stagnirana umetnost.

Aton
Ljubljana
Fužinska cesta

FRANC GOSTENČNIK NOVI TRENER SAK

Januarja bo prevzel uspešni Franc Gostenčnik iz Raven na Koroškem posel trenerja prvega in drugega moštva Slovenskega atletskega kluba v Celovcu. S to odločitvijo je SAK-u uspelo pridobiti izkušenega trenerja, ki je v dveh desetletjih delovanja pri Pliberku, Šmihelu in nazadnje pri Metlovi dobro spoznal razmere na Koroškem. Moštvu in trenerju želimo v borbi za obstoj v koroški ligi vse najboljše!

PREDSTAVNIKA SAK PRI ZSO IN SŠZ

Novi predsednik SAK, konzu Ciril Stern in tajnik Roland Grilc sta se te dni sestala s predstavniki Zveze slovenskih organizacij poc vodstvom predsednika Feliksa Wieserja, ter s predsednikom Slovenske športne zveze Danilom Prušnikom. Novi predstavniki SAK so poročali o zahtevnih nalogah, ki so jih prevzeli, ter naprosili ZSO in SŠZ za nadaljnjo vsestransko pomoč pri delovanju za SAK. Predstavniki ZSO in SŠZ so izrazili zadovoljtsvo nad srečanjem in obljubili pomoč v okviru svojih možnosti.

Dva Zahomčana pri skakalni turneji

Zahomčani imajo spet dva skakalca v avstrijski ekipi, ki bo tekmovala za lovorike na tradicionalni skakalni turneji. Poleg najstanovitnejšega skakalca Hanzija Wallnerja bo letos od začetka tudi zraven mladinski svetovni prvak Franci Wiegele, ki se je v zadnjem trenutku kvalificiral za avstrijsko ekipo. Poleg Wiegeleta in Wallnerja sestavljajo moštvo: Kogler, Neuper, Vettori, Schallert, Adi Hirner in Felder. Danes, v petek, se bo 32. Intelrsportturneja začela s skoki v Oberstdorfu, sledijo tekme v Garmisch-Partenkirchen (1. januarja), Innsbrucku (4. januarja) in v Bischofshofenu (6. januarja). Po turneji bomo verjetno tudi že vedeli, kdo se bo udeležil olimpijskih iger v Sarajevu.

ŠAH: SŠK OBIR VODI

Po petih igrah vodi v vzhodni skupini 3. razreda s 35 točkami iz petih tekem Slovenski športni klub Obir. Drugouvrščeno moštvo SV Eitweg zaostaja že z več kot 10 točk.

V srednji skupini 3. razreda pa razvoj za šahovsko moštvo Slovenske športne zveze ni tako razveseljiv. Po 4 igrah se uvršča z 9 točkami na 7. mestu lestvice, ki obsega 9 moštev.

SANKANJE V ŠMARJETI

70 tekmovalcev se je zadnji ponedeljek zbralo v Šmarjeti za 1. tekmo, ki šteje za Obir-pokal. Tekmovali so z navadnimi, športnimi in tekmovalnimi sankami.

Rezultati:

tekmovalne sanke: 1. Toni Wutte, 2. Hannes Ibounig; športne sanke: 1. Heinz Weratschnig, 2. Walter Zurer; športne sanke II: 1. Josef Jung sen., Josef Jung jun.; športne sanke (ženske): 1. Rosi Wilhelmer; navadne sanke (zmagovalci razredov): Thomas Wutte, Josef Jung sen., Inge Karničar, Toni Wutte, Milan Hribar, Edith Zurer, Günther Živkovič, Doris Zurer, Weratschnig/Weratschnig.

Jugoslavija pri EP

V zadnji mnuti si je Jugoslavija priborila pravico udeležiti se nogometnega Evropskega prvenstva v prihodnjem letu. V 5. skupini si je Jugoslavija z zmago proti Bolgariji v zadnji igri skupine zagotovila sodelovanje. Pred to zadnjo igro je vodilo moštvo iz Walesa, ki se bi ob neodločenem rezultatu med Jugoslavijo in Bolgarijo kvalificiralo za EP.

V sredo minulega tedna je v Splitu sledilo okoli 40.000 ljudi napeti in dobri igri, v kateri so Bolgari dali svoj prvi gol v 28. minuti. Nato je Šušič v 31. minuti najprej izenačil, v 52. minuti pa povišal na 2:1. Vendar so Bolgari v 61. minuti izenačili, dokler ni v zadnji minuti Radanovič dal vse odločilni gol.

Skupina 5:

1. Jugoslavija	6	3	2	1	12:11	8
2. Wales	6	2	3	1	7:6	7
3. Bolgarija	6	2	1	3	7:8	5
4. Norveška	6	1	2	3	7:8	4

Terminski koledar športnih prireditev v letu 1984

31. 12. 1983 ● veleslalom za pokal Košute, Sele (ŠD Sele)

JANUAR

1./2./3. 1 ● planinski izlet v Julijske Alpe (Viševnik) in Karavanke (Vrt ča), izhodišče Podljubelj pri Tržiču, (Slovensko planinsko društv
6. 1. ● turni smuk za Karavanškega medveda, Sele-Zgornji Kot, (Slovensko planinsko društvo Celovec)
6. 1. ● Ojstrnikov tek,Ziljska Bistrica (ŠD Zahomc)
6. 1. ● alpski smuk pri Mozganu, Železna Kapla, (SPD Zarja)
8. 1. ● smučarski skoki, Obirsko (SŠK Obir)
8. 1. ● 9. mednarodni novoletni namiznoteniški turnir, Borovlje, (Slovenska športna zveza, ŠD Sele)
8. 1. ● smučarski tek za Rožanski pokal, Loče (SPD Jepa)
15. 1. ● 2. sankarska tekma za Obir-pokal, Mikej-Lobnik (SŠK Obir)
22. 1. ● 3. sankarska tekma za Obir-pokal, Obirsko (SPD Obir)
22. 1. ● 19. Zimski pohod na Stol, Žirovnica (Organizacijski odbor, SPD Celovec)
22. 1. ● smučarski tek za Rožanski pokal, Slovenji Plajberk (SPD Borovlje)

FEBRUAR

12. 2. ● sankarske tekme, Lepena (SPD Zarja, Železna Kapla)
12. 2. ● 10. Trnovski maraton, Črni vrh nad Idrijo (OK Trnovski marato
12.—18. 2. ● smučarski tečaj, Olong, Južna Tirolska (Slov. športna zveza)
13.—18. 2. ● pripravljalni tabor Slovenskega atletskega kluba, Slovenija (Slovenski atletski klub)
19. 2. ● izlet na olimpijske igre v Sarajevo, slalom moških (SŠK Obir, SPD Zarja)

Vsi prijatelji alpskega smučanja od blizu in daleč ste prav prisrčno vabljeni na tradicionalno ljudsko tekmo — turni smuk z Oselce za

„Karavanškega medveda"

dne 6. 1. 1984, s pričetkom ob 11. uri.

Zbirališče je pri kmetu Francu v Selah na Zgornjem Kotu. Do tja se lahko pripeljete z avtomobili, kjer je na voljo dosti parkirnega prostora. Pol ure pred startom je pričetek žrebanja za startne številke. Po končani tekmi za medveda pa bo v Francovi Ogradi še otroški veleslalom za „Kekca", kjer se bodo pomerili mladi smučarji do 12 let starosti. Za prijetno domačo družabnost po kančanih tekmah bo poskrbljeno.

„Karavanški medved"

Dolžina proge 800 m, višinska razlika 150 m; speljana po stari kolovozni poti ki pelje čez sedlo Oselce in je razmeroma lahka. Posebna turna oprema ni potrebna, ker bo pot za vzpon teptana.

START in CILJ sta v dolini. Vsak tekmovalec prehodi peš (smuči na rami) 800 m dolgo steptano pot. Konec poti je točno označen, tam je tudi kontrola, ki zabeleži startno številko tekmovalca. Slednji hitro naveže smuči in se takoj odsmuča nazaj na kraj STARTA.

Hoja + smuk = končni rezultat!

Tekmovalne skupine:

1. dekleta od 13 do 15 let
2. fantje od 13 do 15 let
3. ženske od 16 do 30 let
4. moški od 16 do 30 let
5. ženske in moški nad 30 let

V vsaki skupini dobijo prvi trije kolajne (zlato, srebrno, bronasto). „Karavanškega medveda" prejme **eden** od petih dobitnikov **zlatih kolajn.** Kdo bo tisti, se odloči v posebni spretnostni igri!

Startnina: 50 šil. na tekmovalca — ob prejemu startne številke.

„Kekec"

Veleslalom za otroke ki se prične po končani tekmi za medveda. Dve tekmovalni skupini — do 9 let in od 10 do 12 let. Glavna nagrada za najboljšega dneva je „Kekec", poleg tega bodo še lepe kolajne.

Startnina: 20 šil. ob prejemu startne številke. Za zdravniško pomoč bo poskrbljeno.

Vsak tekmovalec tekmuje na lastno odgovornost!

Prireditelj in organizator:
Slovensko planinsko društvo Celovec

V A B I L O N A

9. novoletni mednarodni namiznoteniški turnir

ki ga prireja dne 8. januarja 1984 Športno društvo Sele pod pokroviteljstvom Slovenske športne zveze v Celovcu.

Otvoritev novoletnega namiznoteniškega turnirja bo v nedeljo, dne 8. 1. 1984 ob 9.00 uri v telovadnici glavne šole v Borovljah.

Prijave pošljite do 5. 1. 1984 na sledeči naslov:

Mirko Oraže, Unterbergnerstraße 17. A-9170 Borovlje/Ferlach

Poznejše prijave so možne, če je še kaj prosto.

Izžrebanje tekmovalcev bo 7. 1. ob 18. uri v farni dvorani v Selah.

Vodstvo turnirja: Mirko Oraže

Glavni sodnik: Walter Primig, sodnijski referent KNTZ ter sodnik ITTF

Prijavnina: S 30.—
mladinci in dvojice na osebo S 20.—

Igra se po izločilnem sistemu (pravilnik avstrijske namiznoteniške zveze).

Nagrajevanje sledi po finalnih tekmah.

Pripravljene so lepe nagrade.

Prireditelj ne jamči za izgubljene predmete.

V skupini A tekmujejo moški igralci iz inozemstva in igralci, ki tekmujejo v koroškem prvenstvu.

V skupini B tekmujejo dekleta (tudi inozemska udeležba)

V skupini C tekmujejo moški igralci 1. in 2. razreda ter začetniki brez inozemske udeležbe).

V skupini D nastopajo moške dvojice.

V skupini E pa mladinci (tudi inozemska udeležba).

Časovni red: Ob 9.00 uri skupini C in E, ob 10.00 uri skupina B, ob 11.30 uri skupina D, ob 13.00 uri skupina A.

Slovenska športna zveza DSG Sele/Zell